

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM-BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEMEDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUMLARI**

Okşan GİRĞİN HOLOĞLU

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

BURSA-2006

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM-BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEMEDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUMLARI**

Okşan GİRĞİN HOLOĞLU

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Danışman: Yard. Doç.Dr. Nimet HAŞIL KORKMAZ

Bursa-2006

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE ÖZET.....	II
İNGİLİZCE ÖZET	III
GİRİŞ.....	1
GENEL BİLGİLER.....	6
1. Eğitim.....	6
1.1 Eğitim Süreci	6
1.2. Eğitimin Öğeleri.....	6
1.3. Eğitimde Öğrencinin Rolü	7
1.4. Öğretmen-Öğrenci İlişkisi	7
2. Beden Eğitimi ve Spor	8
3. Beden Eğitiminin Genel Amacı.....	9
4. Hareket Eğitiminin Hedefleri.....	10
5. Beden Eğitiminin Temel Faydaları.....	11
6. Beden Eğitimi ve Spor Uygulamalarıyla İlgili Genel Esaslar.....	12
7. Beden Eğitimi ve Spor Çocuğun Hangi İhtiyaçlarını Karşılar?.....	13
8. Hareket Eğitiminin İlköğretim Çocukları İçin Önemi	13
9. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersi	15
10. Çocuğun Gelişiminde Beden Eğitiminin Yeri	17
10.1. Fiziksel Gelişimdeki Rolü.....	18
10.2. Psikomotor Gelişimdeki Rolü.....	19
10.3. Zihinsel Gelişimdeki Rolü.....	19
10.4. Duygusal ve Toplumsal Gelişimdeki Rolü.....	19
11. Yaş Grubuna Göre Gelişim Özellikleri (12-14).....	20
11.1. İlgi ve İhtiyaçları.....	20
11.2. Beden Eğitimi Uygulamaları.....	21
12. Tutumlar.....	21
13. Tutum Ölçmede Başlıca Yaklaşımlar.....	24
14. Tutum Ölçekleri.....	24
15. Tutum Ölçeklerinin Eğitimde Kullanılması.....	25
GEREÇ ve YÖNTEM	26
BULGULAR	28
TARTIŞMA ve SONUÇ	38
EKLER	41
KAYNAKLAR.....	44
TEŞEKKÜR	47
ÖZGEÇMİŞ	48

ÖZET

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEMEDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞI TUTUMLARI

Bu araştırma, Bursa, Kocaeli, Bingöl, Sivas illerinde ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını saptamak amacı ile yapılmıştır.

Araştırma evrenini bu dört ildeki ilköğretim 2. kademedeki kız öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya, bu gruptan örneklem olarak rasgele örnekleme yöntemi ile seçilen 9 ilköğretim okulundan 6.sınıf; 394, 7.sınıf; 388, 8.sınıf; 323 olmak üzere toplam 1105 kız öğrenci katılmıştır.

Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen, 12'si olumlu 12'si olumsuz olmak üzere toplam 24 maddeden oluşan Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Kız öğrencilerin tutum ölçek puanları çeşitli değişkenlere göre (iller, sınıflar, okullar, hizmet bölgeleri, doğum yerleri, anne-baba eğitim düzeyi, beden eğitimi öğretmeni cinsiyeti, uzun süredir yaşanılan yer) Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testi sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Kız öğrencilerin tutum ölçek puanları ile iller, okullar, hizmet bölgeleri, doğum yerleri, anne-baba eğitim düzeyleri ve uzun süredir yaşadıkları yer değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$).

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi, tutum, kız öğrenciler.

SUMMARY

ATTITUDE OF THE STUDENTS WHO HAVE EDUCATION AT THE SECONDARY SCHOOL, TOWARDS THE PHYSICAL EDUCATION LESSON

This investigation has been done in order to determine the attitude of the students who have education at the secondary school in Bursa, Kocaeli, Bingöl and Sivas.

Female students at the secondary school in these four cities has farmed the extent of this investigation. To the investigation totally 1105 students; 394 at 6th class, 388 at 7th class and 323 at 8th class, from nine school who have been chosen as example at randomly participated.

In order to measure the students' attitudes physical education and sport attitude measure that includes 24 items; 12 of them positive and 12 negative developed by Demirhan and Altay has been used.

Attitude measure points of the female students has been evaluated according to the results of test of Kruskall Wallis and Mann Whitney U by considering the all sorts of variables (cities, classes, schools, service areas, birth places, parents education levels, sex of the physical education lesson teacher, place where has been liver for a long time).

There has been found a relation between the female students' attitude measure and the variables as cities, schools, service areas, birth place, parents education level and the place where they live for a long time ($p < 0.05$)

Key words : Physical education, attitude, girl students.

GİRİŞ

İlköğretim okullarına verilen “kesintisiz ve zorunlu eğitim” görevi, aynı zamanda “kesintisiz ve zorunlu beden eğitimi” anlayışını da beraberinde getirmektedir. İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor etkinlikleri sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İlköğretimin birinci kademesinde öğretime başlanmakta ve gelişim periyodu eğitim süresince devam etmektedir. İlköğretimin ilk beş yılında çocuklar vücutlarının parçalarını kullanmayı ve önemli hareket örneklerini ayırt etmeyi ve mekanik prensipleri öğrenmeyi, kurallara göre davranmayı, denge ve zamanı, alanı kullanma gibi tecrübeleri kazanabilirler. İlköğretimin birinci kademesinde Beden Eğitimi programı başarılı olduğu takdirde çocuklar, ilköğretimin ikinci kademesinde geleceğe dönük planlanan hareket aktivitelerinde yer alan becerileri kazanabilirler. Yine ilköğretimden sonra bir üst öğretim kademesi olan ortaöğretimde, ilköğretimde uygulanan Beden Eğitimi dersi öğretim programlarının gerektiği gibi uygulandığı varsayılmakta ve program bunun üzerine kurulmaktadır (1).

İlköğretim okullarının beden eğitimi programları teorik açıdan; I. kademedede beden eğitimi ağırlıklı olup, II. kademedede beden eğitiminin yanı sıra spora daha fazla yer verilmektedir. İlköğretim programlarının uygulamalarına baktığımızda; hem birinci hem de ikinci kademedede beden eğitimi ve sporun birlikte ele alındığı görülmektedir. Eğitimciler de beden eğitimi ve spor olgusunu bir bütün olarak düşünmektedirler. İlköğretim okullarının Beden Eğitimi programının bütün alanlarda pozitif duyguların gelişimini artırmaya çalışarak, yaşam boyu öğrenme aracılığıyla, çocukların programdaki hedefleri başarmalarına yardım etmesi beklenmektedir (1).

Toplumumuzda spor yapma alışkanlığının yeterli seviyede olmadığı görülmektedir. Bunun nedenleri arasında çocuk yaşlarda beden eğitimi dersine karşı geliştirilen olumsuz tutumun etkisinin olduğu araştırmalar neticesinde ortaya konulmuştur. Dolayısıyla beden eğitimi dersine karşı olumsuz tutum geliştiren öğrencilerin ileriki yaşantılarında da bu tutumu devam ettirdikleri ortaya çıkmıştır. Nitekim Silverman ve Subramaniam (1999)’a göre tutum belirli etkinliklere başlayıp başlamamayı ya da devam edip etmemeyi, belirli alanlarda başarılı olup olmamayı etkileyebilir. Tutumlar erken yaşta başlar ve hayatın farklı evrelerinde çok farklı tutumlara sahip olunabilir (2).

İnsanın bir davranışı yapabilmesi için, o davranış için gereken bilgiyi, beceriyi bilmesi, davranışı yapmaya uygun tutum içinde olması gerekir. Öğrenmenin girdisi, hedef davranışları

oluşturmak için, öğrenim görevleri aracılığıyla öğrenciye sunulacak olan bilgi, beceri ve tutumdur (3).

Öğrenciler okul yaşantıları süresince konular, öğretmenler ve sınıf arkadaşlarına ilişkin olarak genellikle olumlu bakış açısı oluştururlar. Kurallara uyarlar, başkalarıyla uyumlu çalışırlar, onlara saygı gösterirler ve serbest zamanlarını yararlı etkinlikler için kullanırlar. Adı geçen davranışların gösterilmesinde tutum birçok zaman etkin rol oynayabilir. Bu bağlamda tutum , bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilimler olarak ele alınmaktadır (4).

Kağıtçıbaşı (1988)'na göre sosyal psikologlar tutumu; bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik objeyle ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir şeklinde açıklamışlardır. Tanım incelendiğinde, tutumun bireye ait bir eğilim olduğunu görürüz. Yani tutumun doğrudan gözlenebilir bir özellik olmadığını ancak bireyin gözlenebilir davranışlarından dolayı olarak varsayıldığını ve o bireye atfedilen bir eğilim olduğunu görüyoruz. Demek ki tutum, gözlenebilir bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir. Tanımı tekrar ele alıp, çözümlersek, düşünce, duygu ve davranışların düzenliliği söz konusudur. Demek ki tutumun meydana getirdiği sadece bir davranış eğilimi yada bir duygu değil, düşünce, duygu ve davranış eğilimi bütünleşmesidir. Bu da bize, tutumun bilişsel, duyuşsal ve edimsel olmak üzere üç bileşeni olduğunu göstermektedir. Genelde bu bileşenler birbirinden bağımsız olmayıp, karşılıklı olarak birbirini etkiler ve çoğunlukla da aralarında bir tutarlılık bulunur (5).

Bir tutumun bilişsel yönü, bireyin tutumunun nesnesi hakkındaki bilgi, düşünce ve inançlarını kapsar. Beden eğitimi ve spor dersinin insan sağlığı açısından önemini kavrama, gibi. Duyuşsal yönü, tutumun nesnesini sevmeye, kabullenmeye ya da reddetmeye yol açan duygulardır. Beden eğitimi ve spor dersini sevip sevmeme, gibi. Edimsel yönü ise; tutum nesnesine yönelik birtakım davranışlar gösterme, bazı hareketlerde bulunmadır. Beden eğitimi ve spor dersine sürekli katılma, gibi (4).

Tezbaşaran'a göre; tutumların, öğrenci başarısındaki etkisi yönündeki görüşlerden hareketle, bilişsel ve devinişsel davranışların yanında tutumların da ölçülmesi gereği gündeme gelmiş ve tutum ölçekleri geliştirilmeye başlanmıştır. Tutumlar, davranışların gözlenmesi, bireyin kendisini rapor etmesi, görüşme, dereceleme ölçekleri ve gösterilen resimlere öykü uydurmasıyla ölçülebilir. Davranışın doğrudan gözlenmesi en etkili yaklaşım olsa da çoğu zaman bu olanaklı kılınmayabilir. Bireyin kendisini rapor etmesinde de süre, anlatım gücündeki eksiklikler gibi durumlar ortaya çıkabilir. Resimleri yorumlamada da yorum gücü ve anlatım gücü eksiklikleri ortaya çıkabilir. Görüşmede ise insanlar bazı düşüncelerini saklayabilirler. Dereceleme ölçeklerinde ise bireyin duygularının bütününe ifade edememe gibi eksiklikler

vardır. Ancak, ölçme ve uygulama kolaylığı, istatistik hesabı ve standartlaştırma açısından en sağlıklı olanın dereceleme yoluyla tutum ölçme yaklaşımı olduğu söylenebilir (4).

Eğitimde hedef alınan duyuşsal davranışlardan bazıları doğrudan tutumlarla ilgilidir. Tutumlar kişinin davranışlarının en önemli tayin edicilerinin bir grubunu oluşturduklarından, öğrencilere yaşadıkları kültürün çeşitli elemanlarına, toplumun çeşitli kurumlarına ve çevredeki diğer gruplara ilişkin olumlu ve sağlıklı tutumlar geliştirmek hedef alınmalıdır (6).

Ertürk'e (1998) göre, tutumlar, ilgiler, beceriler ve bilgi ile ilgili hedeflerin gerçekleştirilmesinde birbirinden farklı unsurlar, yaptırıçlar, ipuçları, pekiştireçler ve malzemeler yakışkın olabilir. Öğretmenlerin tutumlara ilişkin sonuç alabilmesi için onların öğrenme süreciyle bağlantılı olduğunu, değiştiğini ve biçimlendirildiğini bilmeleri gerekir (7).

1945'te Schlessler ve Young'un, 1961'de Robizov'un yaptığı çalışmalar, öğrencilerin çalışma tutumları ve alışkanlıkları konusunda literatüre geçecek kadar önemli bulgulara sahiptir. Schlessler ve Young bu çalışmalarında çalışkan ve çalışkan olmayan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarından çok çalışma tutumlarını ayırt edici bir araç geliştirmişlerdir. Robizov ise, öğrencilerin çalışmaya karşı tutumları konusunda okulu ve aileyi suçlamıştır (8).

Beden eğitimi ve spor alanında da tutuma ilişkin değişik çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

Carlson (1994) öğrenci tutumunun gelişimi üzerindeki etkilerin , kültürel , (cinsiyet , vücut ve zihin farklılıkları) , sosyal (aile , medya , spor ve beden eğitimi yaşantıları) ve okulla ilişkili (öğretmenler) olduğunu açıklamıştır (9).

Aicinena (1991)'ya göre beden eğitimine olumlu öğrenci tutumunda öğretmen davranışı, sınıf çevresi, aile ve okul yönetimi önem taşımaktadır. Stensasens'in araştırmalarına göre, 7, 8 ve 9. sınıf öğrencilerinin öğretmen merkezli öğretim yöntemine karşı olumsuz tutum geliştirdikleri görülmektedir. Figley (1985)'e göre ise , öğrencilerin öğretmenleriyle birebir ilişkiye girmeleri de olumlu tutum geliştirmede önemlidir. Luke ve Cope (1994)'ye göre ilgi ve gereksinimlere dayanan programlar, öğretmenini öğretmedeki etkiliği, öğrencileri anlaması ve beden eğitiminin gerekliliğine inanma öğrencilerin olumlu tutum kazanmalarında etken olduğunu bulmuşlardır (9).

Tutumla ilgili birçok araştırmada , kızların ve erkeklerin , beden eğitimine karşı olan tutumları karşılaştırılmıştır. Smool ve Schutz (1980) , erkeklerin mücadele gerektiren ve tehlike unsuru taşıyan aktivitelere karşı daha olumlu tutumlar sergilediği ve kızların sosyal nedenlerden dolayı , fiziksel aktivitelere karşı olumlu tutumlar sergilediğini açıklamıştır. Erkeklerin beden eğitimine karşı tutumları genellikle kızlarınkinden daha olumludur. Birtwistle ve Brodie de , ilkokul ve ortaokulda öğrenim gören erkek ve kız öğrencilerin beden eğitimine ilişkin tutumları

ve dersin sağlığa yararı açısından düncelerini araştırmışlar, kız ve erkekler beden eğitimi dersinin sağlığa yararlarını önemli bulmuşlar, estetik buluşta ise her iki grupta da kızların erkeklerden daha olumlu tutum içerisinde oldukları gözlenmiştir (10).

Wersch grubu (1992), 11-13 yaşlarındaki kızların beden eğitimine erkeklerden daha fazla ilgi gösterdikleri, buna karşın 14 yaşından sonra ilginin erkeklerde kızlardan daha yüksek olduğunu bulmuştur. Sharples (1969)'a göre genellikle genç öğrenciler yaşça daha büyük öğrencilerle karşılaştırıldığında beden eğitimine yönelik olumlu davranışlar gösterdiği bulunmuştur. Hanadyna ve Thomas (1979), 1. sınıftan 8.sınıfa kadar 3000 öğrenciyi içeren çalışmada , beden eğitiminde sınıf derecesi arttıķça pozitif davranışın azaldığını bulmuştur (4).

Şişko (2000), yaptığı çalışmada Ankara'nın merkez ilçelerindeki il ve orta öğretim kurumlarında öğrenim gören erkek öğrencilerin okula ilişkin tutumlarında kızlara oranla daha fazla bir düşüş gözlenirken, ilerleyen sınıflarda erkeklerin beden eğitimi dersine ilişkin daha olumlu tutum içerisinde oldukları gözlenmiştir (4).

Şişko ve Demirhan (2002), ilköğretim 8.sınıf ve lise 1. sınıfta öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını saptamak amacıyla yaptıkları araştırmanın bulgularına göre, kız ve erkek öğrencilerin tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu anlamlı fark lisede öğrenim gören kız öğrencilerin görüşlerinden kaynaklanmaktadır (4).

Machintosh ve Albinson (1982), yaptıkları çalışmada , beden eğitimini seçen öğrencilerin , dersler ve okula ilişkin olumlu tutum geliştirdiklerini ortaya koymuşlardır. Haladyna ve Thomas (1979)'ın yaptıkları çalışmada ise , ilkokul öğrencilerinin beden eğitimi başta olmak üzere sanat ve müzik derslerine ilişkin tutumlarının diğer derslerden daha yüksek olduğu görölmektedir. Earl ve Stennet (1987) ise öğrencilerin , lise beden eğitimi ve sağlık eğitimine karşı tutumlarını incelemişler, öğrenciler niçin beden eğitimi dersini seçmedikleri sorusuna %64 oranında etkinliklerden hoşlanmadıkları, %42 oranında sporu sevmedikleri , %40 oranında dersin neşeli olmadığı, %39 oranında ise öğretmeni sevmedikleri şeklinde yanıt vermişlerdir (4).

Gilliam (1986), beden eğitimi dersinin ileriki yaşamda faydalı olduğuna inanan öğrencilerin %90'ın üzerinde olduğunu tespit etmiş ve okul öğretim programında beden eğitimi dersinin gerekli olduğunu söylemiştir (11).

Earl ve Stennett (1987), ikincil okullarda beden eğitimi için öğrenci davranışları üzerinde araştırma yapmış ve 9.sınıftan 13.sınıfa kadar olan erkek ve kız öğrencilerde, beden eğitimi dersini seçenlerin olduķa azaldığını bulmuştur. Browne (1992), beden eğitimini seçen ve seçmeyen 12.sınıf kız öğrencileri üzerinde araştırma yapmış ve beden eğitimini seçen öğrencilerde önerilen programdan (%85) ve öğretmenden (%54) hoşlandıklarını saptamıştır.

Spring (1994)'e göre , buluş çağındaki 7.sınıf öğrencileri program ve öğretmene daha olumlu tutum sergilemişlerdir. Surgeon ve General'e göre öğrencilerin beden eğitimi dersine devamları yaş ilerledikçe düşmüştür (11).

Özellikle kız çocuklarının eğitimden yoksun bırakıldığı gelişmekte olan ülkelerde beden eğitimi spora bakış açısı, geleceğin annelerinin bedensel gelişimini de olumsuz yönde etkilemektedir. Ülkemizde Haydi Kızlar Okula kampanyaları ile bu sorun aşılına çalışılmaktadır. Kampanya; Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF işbirliğinde, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin katılım ve katkısı ile ilköğrenim çağında olan (6-14 yaş) kız çocuklarından eğitim sistemi dışında kalan, okulu terk eden yada devamsızlık yapan öğrencilerin %100 okullulaşmalarının ve eğitimde cinsiyetler arası eşitliğin sağlanmasıdır. Her vatandaşın zorunlu eğitim hakkından yararlanması, eğitimde fırsat ve imkan eşitliğinin sağlanması, eğitime erişimdeki engellerin ortadan kaldırılması Milli Eğitim Bakanlığının temel görevidir. Bu amaca ulaşmak için her türlü yasal görevler yanında ulusal ve uluslar arası projeler uygulamaya konulmaktadır. Kız çocuklarının okullulaşmasına destek kampanyası da bu amaçla uygulamaya konulmuştur.

Tutumlar insanların hayatına yön vermede önemli rol oynamaktadır. Bireyin tutumlarının olumlu ya da olumsuz olması eğitim ve öğretimi için oldukça önemlidir. Bu nedenle insanların tutumları önceden bilinirse olumlu olması yönünde önlemler alınabilir ve düzeltilebilir. Beden eğitimi alanında tutum konusunda yapılacak araştırmalar ,öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri konusunda yapılacak çalışmalara katkı sağlayabilir , istedik hedeflere ulaşılmasına yardımcı olabilir. Çocukların beden eğitimi dersine karşı oluşturdukları tutumları ortaya çıkarmak , eğitimci ve program geliştirme uzmanlarına , beden eğitimi ders programlarının yeniden gözden geçirilmesi , kullanılan yöntemlerin değerlendirilmesi aşamasında katkıda bulunarak yol gösterici olabilir (2).

Biz de bu araştırmada Bursa , Kocaeli , Bingöl , Sivas illerinde ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını saptamayı amaçladık.

GENEL BİLGİLER

1.Eğitim

Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar süre gelen bir süreçtir. Bu süreçte bireylere çeşitli bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırılır. Bu öğrenmeler bireyin davranışlarında gözle görülebilen değişikliklere neden olur (12).

Eğitim, günümüze değin, insanların yaşama bakış açıları ve beklentilerine göre çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir. Tayler'a (1950) göre eğitim kişinin davranış örüntülerini değiştirme sürecidir (13). Tezcan'a (1997) göre ise eğitim; kişiliğin gelişmesine yardım eden ve onu temel alan, onu yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreçtir. Ertürk (1998) ise eğitimi; bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlamaktadır (12).

1.1Eğitimin Süreci

Eğitim sürecini birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken öğrenme ve öğretme olayları oluşturur. Öğrenmenin oluşmasını sağlayan her türlü etki eğitimi sürecinin bir parçasıdır. Birbirini izleyen öğrenmelerin oluşturduğu sürece eğitim diyebilmek için bu öğrenmelerin belli bir hedefe ya da hedefler dizisine ulaşmak için yapılması gerekir. Her öğrenme zincirini eğitim olarak niteleyemeyiz. Eğitim sürecinin üç temel ögesi vardır. Bunlar, amaç, öğretme-öğrenme etkinlikleri ve değerlendirmedir. Eğitim amaçla başlar, öğretme-öğrenme etkinlikleriyle devam eder ve değerlendirme ile son bulur. Sürecin bu mantığı bütün kültürler için aynıdır. Amaçların içeriği ve öğrenme için kullanılan öğretme yöntemleri kültürden kültüre değişebilir, fakat sürecin doğası değişmez (12).

1.2 Eğitimin Öğeleri

Eğitim bir sistem olarak ele alındığında üç temel ögesi bulunmaktadır; öğretmen, öğrenci ve eğitim programları. Bu temel öğelerin her birinin çok önemli olduğu ve birbirleriyle ilişkili olduğu bilinmekle birlikte, öğretmenin öğrenciyi ve eğitim programlarını etkileme gücünün diğerlerine oranla daha fazla olduğu da bir gerçektir.

Bununla birlikte eğitimde asıl hedefin, davranışlarında istendik değişme meydana getirilmek istenen birey olduğu düşünülürse, öğrencinin özelliklerinin iyice analiz edilmesi gereklidir (12).

1.3 Eğitimde Öğrencinin Rolü

Öğrenci eğitim ihtiyacı olan ve bu ihtiyacını karşılamak üzere okula devam eden bireydir. Okullar toplum içinde yaşayan bireylere, kendi fiziksel ve toplumsal ihtiyaçlarını, toplumun ihtiyaç ve beklentilerine uygun bir biçimde karşılayabilmeleri için gerekli olan bilgi, beceri, yetenek, tutum ve değerleri kazandırmaya çalışır. Okul eğitiminde öğrencinin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Okul içinde düzenlenen tüm etkinlikler öğrenciye yöneliktir. Buna karşılık öğrencinin de okula karşı bazı sorumlulukları, rolünün gereği yapması gereken davranışlar vardır (12).

Okulda öğretimin etkili olabilmesi için öğrencilerin bazı özelliklerinin bilinmesi önem taşır. Bunların başlıcaları, öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişim düzeyleri ile önceki yaşantılarından elde ettikleri bilgi, beceri, tutum, duygu ve alışkanlıklardır. Öğrencilerin bu özellikleri, bir yandan öğrencinin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine yardımcı olurken, diğer yandan onların eğitim yoluyla hangi davranışları öğrenip, hangilerini öğrenemeyeceklerinin işaretçileridir (12).

1.4 Öğretmen-Öğrenci İlişkisi

Sınıf, öğrenciler ve öğretmenlerin, eğitsel amaçlara ulaşabilmek için, kendilerinde var olan ve çeşitli iletişim araçlarıyla sağladıkları bilgi ve yaşantıları, uygun bir düzenlenişle paylaştıkları ortamdır. Bu paylaşım, iletişimle olur. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin, ilgi ve gereksinimlerinin, yeterliklerinin, olanaklarının öğretmence; eğitsel amaçların, araçların, düzenlenişin öğretmen kılavuzluğunda birlikte belirlenmesi, iletişimle olur (14).

Öğretim, öğretmen ve öğrenci arasında gelişen devamlı bir ilişkiler dizisidir. Bu ilişkiler, öğrencinin bir birey ve fiziksel hareketlerde becerikli bir katılımcı olarak yetişmesine yardım eder. Başarılı öğretim, amaçlanan ile derslerde ortaya çıkan durumlar arasındaki uyumdan doğar. Bu uyumu gerçekleştirmek için öğretmen bu potansiyel uyumu arttırabilecek veya engelleyebilecek bir takım etkenleri bilmeli ve bunları çözümlmelidir (15).

Öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki, her zaman belirli bir öğretme ve öğrenme davranışını yansıtır. Bu davranışlar hedeflere ulaşmayla sonuçlanır. Öğretmen davranışı, öğrenme davranışı ve hedefler arasındaki bağ kaçınılmazdır. Öğretmen davranışı, öğrenme davranışı ve hedefler her zaman “pedagojik bütünlük” olarak düşünülen bir kavram olarak var olmuştur (15).

2.Beden Eğitimi ve Spor

Keten'e (1972) göre, sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın başlıca unsuru insan gücüdür. İnsanların günlük yaşamlarını devam ettirebilmeleri, fiziksel ve ruhsal gelişmelerini sağlamaları için beslenme, uyuma, barınma gibi ihtiyaçları yanında bedensel hareket içinde bulunmaları da gereklidir. Spor faaliyetlerinin vücut yapısını geliştirici ve eğitici rolünün yanında, fikir ve ruh sağlığında da önemli bir rolü vardır. Özellikle genç nesillerin yapıcı ve yaratıcı olmasında, sosyal kaynaşmada ve milli dayanışmanın sağlanmasında beden eğitimi ve sporun sosyal ve kültürel kalkınmada katkısı pek çoktur. Bu açıdan, etkili ve çekici bir eğitim unsuru olan spora fonksiyonel ve modern eğitim modelinde, planlama faaliyeti içerisinde gereken önemin verilmesinde fayda vardır. “Beden eğitimi ve spor” hareket faktörünün her çeşidini ve bütün prensiplerini kapsar (16).

Alpman (1972)'ye göre, insan vücudunun belli amaçlar için eğitilmesi düşüncesinin, insanlığın evren üzerindeki varlığı kadar eski olduğunu kabul edersek, genel eğitimle ilgili olarak yapmış olduğumuz açıklama, kavram ve tanımları beden eğitimi ve spor alanıyla bağdaştırmak, özel tanımlamalar yapmak, bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmıştır (17).

Genel eğitimin sistem ve metodlarına paralel olarak, insanın fiziki ve fikri nitelikleriyle, kendine güvenini geliştirmek için yapılan uygulamalı eğitim faaliyetleri “beden eğitimi” olarak tanımlanmıştır (9).

Günümüz eğitimi felsefeleri kavramında, beden eğitiminin daha doğrusu “spor eğitimi” nin amaçları “beden” sözcüğünün ifade ettiklerinin çok ötesinde sosyal, fiziksel, duyuşsal ve bilişsel gelişimler gibi amaçlara yönelmiştir (18).

Beden eğitimi karmaşık bir terimdir. Doğal olarak aklın ve vücudun birleşmesine yönelirken, fizyoloji, psikoloji ve diğer dalları içererek, bir bütün halinde bulunan insan mekanizmasını gösterir. Beden eğitimi, insanın hareket potansiyeli ve bununla ilgili tepkileriyle ve bu tepkilere dayalı olarak ortaya çıkan, kişideki davranış değişiklikleriyle ilgili olan eğitim olayının bir evresidir (19).

Beden eğitimi, bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimmnastiğe, spora dönük alıştırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (20).

Spsorsal yaşantıdan beklentilerin çokluğu ve beklentileri gerçekleştirmek için yapılan eylemlerin çeşitliliği nedeniyle, sporun bu özelliklerini içeren bir tanımın yapılması çok zordur. Bu zorluklara karşın Whited (1979) sporun anlamını betimlemede bütüncül bir yapı yansıtmaktadır. “Spor, insanın yapısallaşmış bir kurum içinde bir engele karşı zihinsel ve fiziksel bir davranış ve yarışma eylemine girmesidir” (17).

Aracı (2000)’e göre ise spor, beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek, çeşitli branşlarda somutlaşmış, üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili bir etkinliktir (20).

Spsorsal yaşantıdan beklentilerin çeşitliliği, sporsal yaşantıların düzenli bir dizge içerisinde yönlendirilmesi gerekliliğini getirmektedir. Bu bağlamda Bağırğan (1992) spor eğitimini şöyle tanımlamıştır: “Spor yapan bireylerde, amaçlı olarak, kendi spor yaşantıları yoluyla davranışlarında, sporsal etkinlikler aracılığıyla toplumsal yaşantıda istendik yönde dönüşümler amaçlayan bireysel ve toplumsal değişim ve değiştirim sürecidir”(21).

Gelişmiş toplumlarca uygulanan en önemli eğitim araçlarından biri olan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin amacı, insanların fiziki, sosyal, psikolojik, kültürel ve zihni gelişimlerine katkıda bulunarak toplumun sağlıklı nesiller kazanmasını sağlamaktır (22). Eğitimde amaçların gerçekleşmesi öğrencinin zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimiyle olanaklıdır. Beden eğitimi ve spor, genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Amaçlar arasında bir paralellik bulunan her iki eğitim, bir bakıma, birbirini tamamlayıcı bir nitelik taşır (23).

3. Beden Eğitiminin Genel Amacı

Atatürk İlkeleri ve İnkılapları , Anayasa , Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda ; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak , onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı , mutlu iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi , yapıcı , yaratıcı , ve üretken , Milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır (24).

4.Hareket Eğitiminin Hedefleri

Hareket eğitimi bireylere veya gruplara gereksinmesi olan basit veya karmaşık hareket etme becerilerini öğretmek genel eğitimi güçlendirmeyi hedefler. Yani hareket eğitimi ; her bireyi kendi kapasitesi doğrultusunda fiziksel , bilişsel , sosyal , duyuşsal bütünlük içerisinde geliştirerek sağlıklı yaşamasına katkıda bulunmak yoluyla , spor öğretiminin en temel hedefini oluşturur. Bir başka deyişle hedeflere ulaşmak için hareket eğitimi programları kapsamındaki amaçlar birer araçtır. Spor eğitiminde hedef ise sporu , eğitim bütünlüğü içinde bir yaşam biçimi olarak benimseyip yaşama dönüştürecek , geleceğin gelişmiş , çağdaş , nitelikli , uygun yenilik ve değişimlere ayak uydurabilen insanları ve toplumları oluşturmaktadır(25).

Hareket eğitimi programlarının saptanan amaçlara ulaşabilmesi için uygulayıcıları olan beden eğitimi öğretmenleri , spor eğitimcileri , yönetici ve antrenörler etkinliklerini planlarken aşağıda yer alan faktörleri dikkate almalıdırlar (25).

- Hem sınıf öğretmeni hem de branş öğretmeni bu alanın öğretiminde kullanılacak yöntemleri iyi bilmelidirler.
- Hareket öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanılmalıdır.
- Beden eğitimi derslerinde öğrenci sayısı çok fazla olmamalıdır.
- Çocuk ve gençlerin teknik becerilerini geliştirirken ; fiziksel ve psikolojik gelişmelerindeki aşama ve farklılıkları tanıyabilmeli ve uygun adaptasyonları yapabilmelidirler.
- Beden eğitimi öğretmenleri diğer başka branştan olan eğitimcileri ve yöneticileri ve spor yapmanın önemi ve gereği konularında bilgilendirme yoluna gitmelidirler.

Yaşamın özü grupla etkileşmeyi gerektirmektedir. Bu nedenle çocuklar kendi gelişmelerini tanıırken , ikili veya grupla iletişimi nasıl kurabileceklerini , kendi bireysel katkılarını , diğerlerinin onlara yapabilecekleri katkıların boyutlarını erken yaşlarda tanıyıp öğrenmelidirler. Bu gibi özellikleri çocuklar ve gençler en iyi şekilde organize edilip planlanmış beden eğitimi ve spor aktiviteleri yoluyla geliştirebilirler. Burada öğretmenler aktivitelerin çeşitli olmasına dikkat etmelidirler. Çünkü her çocuğun ilgi duyduğu ve yapabildiği etkinlikler farklı olabilir (25).

5. Beden Eğitiminin Temel Faydaları

Adams tarafından belirlenen beden eğitiminin temelini oluşturan bilimsel ilkeler şöyledir (26) :

- Eğitim , tüm organizmayı içerir. Zihin-beden bütünlüğü eğitimin temel felsefesini oluşturur.
- Beden eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Beden eğitimi amaçları genel eğitimin amaçlarına uygundur ve bu amaçların gerçekleştirilmesine katkıda bulunur.
- Beden eğitimi etkinlikleri büyüme ve gelişme için temeldir. İnsan organizmasının optimum gelişmesi büyük kas gruplarının katıldığı bedensel etkinliklere bağlıdır.
- Beden eğitimi serbest zamanların kullanımına katkıda bulunur.
- Beden eğitimi kendini ifade etme ve yaratıcılık olanakları sağlar. Bedenin bireyin duygularını ifadeye kullanması, yeni hareketlerin yaratılmasında zengin olanaklara sahiptir.
- Beden eğitimi kültürel gelişmeye katkıda bulunur. Estetik beğeniye ve artistik üretime olanak sağlar.
- Beden eğitimi , karakter ve kişilik gelişimine katkıda bulunur. Güçlü bağlar , bağlılık , takım ruhu , grup etkileşimi , oyun ve spor alanlarında görülen özelliklerdir. Bu özelliklerin kişilik gelişimine katkıları vardır. Takım arkadaşlarına, rakibe uyum, toplumsal uyumun sağlanmasına etkili olur.
- Beden eğitimi, duyguların kontrol edilmesine katkıda bulunur. Oyun ve spor ortamındaki etkileşim duyguların boşalımı ve kontrolü için uygun olanaklar sağlar.
- Beden eğitimi organik gelişime (fiziksel uygunluk) katkıda bulunur.
- Psikomotor becerileri geliştirir.
- Sağlık ve korunma alışkanlıklarının gelişimini sağlar.
- Zihinsel gelişim için olanaklar sağlar.
- Demokratik süreçlere katkıda bulunur. Sınıf etkinliklerinin planlanması ve yürütülmesinde tüm bireylerin katılımı gereklidir.
- Beden eğitiminin temelinde biyoloji , psikoloji ve sosyoloji belirtileri yer alır. Programların planlanmasında bu alanlardan yararlanır.

- Beden eğitimi , bireyin gereksinmelerine dayanır. Hareket en temel gereksinme olarak kabul edilir. Fiziksel etkinlik yaşamak için gereklidir. Durağan modern yaşam , bu bağlamda beden eğitimini daha da önemli kılar.
- Oyun , eğitsel potansiyele sahip içgüdüsel bir dürtüdür. Oyunun dinamik niteliği bireylerin daha uygun davranış biçimleri elde etmelerinde kullanılabilir.

6. Beden Eğitimi ve Spor Uygulamaları İle İlgili Genel Esaslar (26)

- Birinci ergenlik çağına kadar , gelişim özellikleri yönünden kız ve erkek çocukları arasında büyük farklılık görülmez. Ancak her sınıfta aynı takvim yaşlarında , fakat farklı biyolojik gelişimde öğrenciler bulunacaktır. Derslerde ve ders dışı çalışmalarda bu konu göz önünde tutulmalı , gerektiğinde seviye grupları oluşturularak tüm öğrencilere eğitim imkanı sağlanmalıdır.
- Derslerde ve ders dışı çalışmalarda yüklenmelerin şiddeti seviyeye uygun düzenlenmelidir. Aşırı terleme , hiç terlememe , aşırı kızarma , çabuk yorgunluk ve isteksizlik vb. belirtiler görülüşünde , nabız sayılmalı ve değerlendirilmesi yapılarak gereken önlemler alınmalıdır.
- Derslerde ve diğer çalışmalarda , öğrencilerin yaratıcılıkları göz önüne alınarak , hareketlerde onların buluşlarına yer verilmeli ve bu konuda yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.
- Her türlü şartlarda kolaylıkla uygulanabilen sağlıklı büyüme ve gelişme için en uygun faaliyetlerden birisi olan kır koşularının seviyeye uygun şekilde ve arada diğer faaliyetlere de yer verilerek (yürüme , sekme , sıçrama , yaylanma , esnetme , çevirme , savurma , döndürme vb.) derslerde ve ders dışı çalışmalarda uygulanmasına önem verilmelidir. Bu suretle hava şartları uygun olmadığı zamanlarda , derslerin amaca uygun biçimde işlenmesi sağlanmış olacaktır.
- Derslerin monotonluktan kurtulması ve tüm öğrencilerin ders içerisinde etkin olmalarının sağlanması , ders veriminin artırılması yönünden sınıfın tamamını sürekli olarak aynı konuda eğitim verilmesi her zaman yararlı olmamaktadır. Özellikle ders dönemleri sonlarına doğru kazanılan becerilerin pekiştirilmesi , derslerde canlılık sağlanması için , zaman zaman istasyon yöntemiyle ders yapılmasında büyük ölçüde yarar görülmektedir.

- Her kademedeki okullarımızda beden eğitimi dersi ile ders dışında düzenlenen spor çalışmalarının , okulların çoğunda spor salonu bulunmadığından açık alanlar veya uygun olan kapalı yerlerde yapıldığı bilinmektedir.

7. Beden Eğitimi ve Spor Çocuğun Hangi Gereksinmelerini Karşılar?

Çocuklar , okula farklı çevrelerden gelirler.Bu nedenle onların , her biri değişik geçmişe ,yeteneğe, ilgi ve gereksinimlere sahiptir. Çocukların üst düzeyde gelişimlerini sağlayabilmek için öğretmen , öğrencilerin özelliklerini ve gereksinimlerini olabildiğince iyi bilmelidir. Öğrencilerin her birinin öğrenme yeteneğini kısıtlayan ya da arttıran doğal ve toplumsal etkenlerin bilinmesi, onları daha iyi anlamada ve uygun etkinlikler düzenlemede öğretmene yardımcı olacaktır. Beden Eğitimi ve Spor çocuğun

1. Hareket etme
2. Motorsal beceriler yoluyla yaşantı edinme
3. Mücadele etme ve takdir edilme
4. Başka çocuklarla oynama gibi gereksinmelerini karşılar (23).

8. Hareket Eğitiminin İlköğretim Çocukları İçin Önemi

Genel eğitimin amacı bireylerde istenilen normlarda çok yönlü gelişim ve değişimi sağlayarak istendik davranışlar geliştirmektir. Bu amaca ulaşılabilmenin yolu çok değişik yöntem ve araçlar kullanmaktan geçer. Bu kapsamda bireylerde değişiklik yaratacak her konu ve ders birer araç durumundadırlar. Bunların içinde matematik , sosyal bilgiler , fen bilgisi , resim , müzik , beden eğitimi vb. birçok dersi sayabiliriz. Bu derslerin her birinin kendi içinde değişik amaçları vardır. Bu amaçlara ulaşılacak yollar bir araç olabiliyor iken genel eğitim içerisinde düşünüldüğünde bunların tümü birer araç konumunda değerlendirilirler. İşte beden eğitimi dersleri kapsamında sunulan hareket eğitiminin kendi amaçları olmasına karşın genel eğitim bütünlüğü içerisinde dersin kendisi , konuları , uygulanacak yöntemler ve kullanılacak araçlar her biri genel eğitimin amaçlarına ulaşmaya yönelik araçlar konumundadır (25).

Hareket eğitimi; yukarıda da değişik şekillerde açıklandığı gibi çocuklarda sağladığı çok yönlü gelişme ve değişimle bir araç olarak genel eğitimin şu temel amaçlarına ulaşılabilmesini sağlayabilir (25).

1. Bireyin kendi kapasite ve yetenekleri doğrultusunda özelliklerini geliştirip daha ileriye götürebilmek
2. Bireye demokratik yaşamın gereği olan sorumluluk duygusunun gelişmesi , haklar ve ödevler bilincinin gelişmesi , kendine ve başkalarına saygı duyabilmesi için uygun ortamlar hazırlamak

Bu maddeler kapsamında ilköğretim programları içinde , beden eğitimi dersinin sağladığı katkılar önem derecesine göre birinci sırayı almaktadır. Bu nedenle asla okul programlarının dışında tutulmamalı veya önemsiz görülmesine izin verilmemelidir. Aslında veliler , diğer öğretmenler , okul yöneticileri , diğer halk böylesi yarar sağlayan bir programa iyi ve uygun yapıldığı sürece karşı çıkmamaktadırlar. Uygulamalardaki görülen bazı basit aksaklıklara bakıldığında beden eğitimi dersi ile ilgili sıkıntıların , bu dersin önem ve gereğinin yeterince iyi anlaşılmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bunun için de spor eğitimcilerine konuyla ilgili tüm eğitimcileri bilgilendirme çerçevesinde yeni görevler de beklemektedir. Tüm bunların neden olduğu yetersiz programdan , tesis ve malzeme eksikliğinden kaynaklanan sıkıntıların varlığı işi daha da çıkmaza sokmaktadır. Bu anlayışlardan ve çeşitli nedenlerden dolayı ilköğretimde yeterince beden eğitimi dersinin işlendiğini söyleyebilmek mümkün görülmemektedir. Buna yeterince uzman elemanın yokluğu da eklendiğinde beden eğitimi dersinin amaçlarına ulaşabilmek mümkün olmamaktadır. Özellikle ilköğretim programları ya hiç uygulanmamakta veya ortaöğretim programlarının kötü bir kopyası şeklinde uygulanmaya çalışılmaktadır (25).

Beden eğitimi derslerinin tek amacı eğlendirmek ve eğlenmek değildir. Belki eğlenmek çocuğun birinci amacı olabilir. Ancak bir oyunu eğlenceli kılan oyunla ilgili becerilerin önceden kazanılıp geliştirilmesine bağlıdır. Diğer bir yandan da bazı becerileri kazanmak ve geliştirmek için yapılan tekrarlar ve uygulamalar çocuklar açısından bazen hiç de eğlenceli ve sürükleyici gelmeyebilir. Bu durumlarda öğretmenin işlevi konunun sunulduğu ortamların ustaca değiştirilip cazip hale getirilmesini sağlamak ve motivasyonu arttırmak olmalıdır. Unutulmamalıdır ki eğitim gelişim , değişim ve yenileşme kavramlarıyla eşgüdümlüdür. Dolayısıyla hareket eğitimi de genel eğitim kapsamında fiziksel açıdan bedeni hem de beden yoluyla diğer alanlardaki bilişsel , sosyal , duyuşsal alanlardaki gelişim ve değişimleri sağlamaktadır (25).

Beden eğitimi ve spor çalışmalarında, hareket eğitimi üç basamakta gerçekleştirilir(26).

1.Basamak: Hareket açıklanır, örnek olarak gösterilir.Çeşitli eğitim araçları kullanılarak, öğrenci tarafından en iyi şekilde yapılması sağlanır.

2.Basamak: Hareket uygulanır, kaba formu kavratılır.

3.Basamak: Hareketin akıcı bir şekilde yapılabilmesi için değişik bağlantılarla ve çeşitli araçlar kullanılarak yeterince tekrarlatılır. Öğretmen yapılan yanlışları anında düzelterek hatalı davranışların yerleşmesini önler

9. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersi

20. yüzyılda okullarda uygulanan Beden Eğitimi programlarına ilişkin bazı gelişmeler oldukça önemlidir. Bunlardan hareket analizine dayalı yaklaşım, gelişimsel dönemler yaklaşımı ve hümanistik anlayışa dayalı yaklaşıma göre hazırlanmış programlar en çok ilköğretim düzeyinde uygulanmakta ve eğitim programlarını geliştirmek için kullanılmaktadır (1).

Bunlardan hareket analizine dayalı yaklaşımda kullanılan her aktivite, belli hareket yeteneklerini geliştirmeye ve ilerletmeye yardımcı olacak şekilde seçilmiştir. Hareket analizine dayalı yaklaşım; çocuklara hareket etmeyi öğreten bir beden eğitimi yaklaşımıdır. Gelişimsel yaklaşım, vücutlarını kullanmada çocukları eğitmeyi amaçlayan bir beden eğitimi yaklaşımıdır. Programın merkezinde “hareket” kavramından ziyade “çocuk” yer alır. Bireysel eğitim verilerek, her bir çocuğun başarısının üzerinde ayrı ayrı önemle durulmaktadır. Öğretmen çocukların “gelişimlerine uygun aktiviteler seçilmelidir” ilkesini eğitim programlarına yansıtmakla görevlidir . Beden eğitimi ve spor programları bugün, modern eğitim programını benimsemiş olup daha çok hümanistik bir anlayışa dayanır. Hümanistik yaklaşımda programlar, çocuğun tüm gelişimini destekleyen fiziksel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını bütünleştiren ve zihinsel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan bir anlayış hakimdir (1).

Bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de beden eğitimi ve spor, ilköğretim okulları eğitim programlarının ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. İlköğretim okullarında Beden Eğitimi dersi 1987 yılında geliştirilen "İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları" çerçevesinde yürütülmektedir. İlköğretim kademesinde Beden Eğitimi programının hazırlanış ve uygulanış tarzı salt “Hareket Etme ve Beceri Geliştirme” temeline dayanmaktadır. Eski İsveç eğitimine, yani daha ziyade alet vasıtası ile yapılan eğitim etkinliklerine yöneliktir. Uygulanması için mutlaka eğitim salonuna ihtiyaç duyulmaktadır (1).

Programın tamamında, hedef kitle olarak “öğrenciler” kavramı kullanılmış, ele alınan ünitelerin kız ve erkek öğrenci ayırımı yapılmaksızın bütün öğrencilere (kızlarda güreş ve futbol dalları hariç) ortak olarak uygulanması gerektiği vurgulanmıştır.

Dolayısıyla programın hazırlanışında Beden Eğitimi derslerinde doğal olarak farklı fiziksel ve duygusal donanımlara sahip kız ve erkek öğrencilerin, farklı beklentileri olabileceği dikkate alınmamıştır (1).

Belirlenmiş amaçların en önemli nihaî hedefi, Beden Eğitimi derslerinde, öğrencilerde okul sonrası hayatlarında düzenli spor yapma alışkanlığını ve anlayışını kazandırmaktır. Ancak ilerleyen yaşa paralel olarak spor yapma oranlarında genel bir düşüş gözlenirken, bu oran cinsiyetler arasında kız öğrenciler aleyhinde anlamlı bir boyut kazanmaktadır(1).

Konuların seçiminde, derslerdeki yüklenmelerin şiddeti ve hareketlerin öğretiminde öğrencilerin gelişim özellikleri ile yaş gruplarının dikkate alınması istenmektedir. İlköğretimde Beden Eğitimi derslerinin büyük çoğunluğunun spor eğitiminden yoksun sınıf öğretmenlerince işlendiği göz önüne alınırsa, programdaki konular ilgili yaş grubuna uygun olsa bile genel ifadeler kullanılması ve belli bir plânlamadan yoksun olması nedeni ile doğru biçimde uygulanamamaktadır. Kendi içinde mantıklı ve tutarlı gibi görülen bu konular okulların imkânlarıyla uyumlu değildir. Programın öğretmene sağladığı bir kolaylık ise çevre şartlarına uyma konusunda serbestlik tanınmasıdır (1).

Beden eğitimi ve spor programlarında yer alan konulara uygun, olanakları, koşulları, çevreyi, yaş gruplarını, cinsiyet vb. faktörleri dikkate alarak uygulanacak yöntemin seçimi yapılmalıdır. Okul içi çalışmaların, beden eğitimi ve spor faaliyetlerini özendirme, kendini deneme ve tanıma aracı olarak kullanılması düşünülmektedir. Ders süresinin yetersiz olması nedeniyle yalnız ders içi değil ders dışı faaliyetlere de ağırlık verilmelidir. Beden eğitimi ve spor ile ilgili kazandırılması istenen bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkların tamamının değerlendirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin yalnız fiziksel yetenekleri değil, aynı zamanda zihin, duygu ve sosyal yönden sağlıklı ve dengeli bir gelişimin sağlanması gerekir. Bu doğrultuda ölçme ve değerlendirme yapılması istenmektedir (1).

İlköğretim okullarında Beden Eğitimi dersinin amaçlarının çok iyi hazırlanmış ve çocuk gelişiminin bütün boyutlarını ele alan, çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek esneklik özelliklerine sahip öğretim programlarının, çok ortamlı eğitim durumlarında, nitelikli beden eğitimi öğretmenlerince uygulanması ile gerçekleştirilebileceği anlaşılmaktadır. Çocuğun büyüme ve gelişmesi, anne karnından başlayıp 18-20 yaşına kadar sürer. Bu gelişmeyi etkileyen çeşitli etkenler vardır. Bunlar; genetik, hormonal ve çevre faktörleridir. Çevre faktörüne, çocuğun beslenmesi, hastalıkları ve spor girer (1).

Değişik isimler altında da olsa yapılan beden hareketlerinin (sporun), insanların toplumsal uyumunu arttırdığı gibi moral ve bedensel yanlarını da kuvvetlendirdiği artık herkesçe bilinmektedir (1).

10. Çocuğun Gelişiminde Beden Eğitiminin Yeri

Hareket çocuk yaşamının odak noktasıdır. Hareketler yoluyla onlar çevresindekilere nasıl davranacaklarını, nasıl etkileşimde bulunacaklarını, nasıl tepkide bulunacaklarını öğrenirler. Yetişkinler için dünyanın yedi harikası vardır ama çocukların uyanık oldukları her saatte keşfedilecek sayısız harikalar vardır. Çocuklar çevrelerinde bulunan her şeyi araştırmak, keşfetmek isterler ve bundan da büyük mutluluk duyarlar. Hareket onların çevresindeki dünyayı araştırma, keşfetme ve dolayısıyla bilgilenmeleri aşamasında temel araçtır. Yetişkinlerden farklı olarak çocukların kendilerini ifadelerinde, hareket etme temel yoldur. Çocuklar yetişkinler gibi değil, gelişmekte ve olgunlaşmakta olan birer insandırlar. Yetişkinler kendilerini kelimelerle daha rahat ifade edebilirken, çocuklar kendilerini en iyi hareketler yoluyla ifade edebilirler. Bu nedenle kendilerini hareketle ifade edebilecekleri ortamları bolca yaratmak gereklidir. Çocukların istenilen yönde davranmaya programlanacak birer minyatür yetişkin olmadıklarını eğitimciler ve yetişkinler iyi bilmelidirler. Bir çok yetişkin çocuklardan henüz bilişsel, sosyal, duygusal, fiziksel gelişimlerini tamamlamalarına fırsat vermeden ve öğrenmeye hazır hale gelmeden , onlardan birer yetişkin gibi her söylenileni anlamasını ve istenilenleri de yerine getirmelerini beklerler. Oysa çocuk, çocuktur. O doğasına uygun olarak gelişir, büyür. Kendisine sunulacak her türlü eğitim ve öğretimin de doğasına uygun olması gerekir (20).

Hareket sadece çocukların değil insan yaşamının da en önemli unsurudur. Yaşam hareketle özdeşleşir. Tüm açık ya da gizli tasarımların ifade edildiği davranışlarımızı bir çeşit hareketle ortaya koyarız. Eğer kalbimiz çarpmazsa veya akciğerimiz oksijen alışverişini sağlayamazsa yaşamımız sona erer. Vücudumuzun yer değiştirmeye ilişkin en hareketsiz olduğu durumlarda bile, beynimiz önceki ve sonraki durumlarla ilgili zihinsel ve devinişsel tasarımları üretme yolunda sürekli hareketlidir (20).

Hareket, bir bütün olarak gelişmenin, topluma en iyi şekilde uyum sağlayabilmenin merkezidir. Beden ve akıl birbirinden ayrılamaz bir bütündür. Duyu organlarımız yoluyla algı ve düşüncelerimizi, düşüncelerimizle de kaslarımızı kullanarak vücudumuzu harekete geçiririz. Bu bütünlük ve ilişki içerisinde kaslarımız duygu ve düşüncelerimizden yani psikolojik yapımızdan, psikolojik yapımız da kaslarımızdan etkilenmektedir. Bu etkileşim

, iletişim ve döngü yaşam boyu devam eder. Tüm bu verilere bağlı olarak , spor yapmaya yönelik hareket etme yeteneğinin geliştirilmesi çocuğun genel gelişimine en büyük katkıyı sağlayabilecektir (20).

İnsan organizması hareket için yaratılmıştır. Hareket, organizmanın normal fonksiyonlarının devam ettirilmesinde ve sağlıklı olmasında gereklidir. Hareket; toplumsal deneyim, sağlık ve fiziksel uygunluk, vücut dengesini araştırma, estetik deneyim, gerginliğin boşaltılması, mükemmel ve üstün oluş boyutlarında incelenmekte ve hareketin çok boyutluluğu olarak tanımlanır. Hareket etmeyi öğrenme ve hareketler yoluyla öğrenmeyi amaçlayan beden eğitimi, genel eğitimin amaçlarına hareketler aracılığıyla katkıda bulunur. Bu çerçevede beden eğitimi bireyin fiziksel, psikomotor, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkı amacına yönelik organize edilmiş bedensel etkinliklerin tümü olarak ele alınabilir(20).

Şu ana kadar verilen tanımlar ve amaçlar doğrultusunda beden eğitiminin bireyin gelişimine katkısı fiziksel, psikomotor, zihinsel, duygusal ve toplumsal boyutlarda incelenebilir (20).

10.1. Fiziksel Gelişimdeki Rolü

Bireylerin fiziksel gelişimlerine katkıda bulunmak yalnız beden eğitimine özgü bir amaçtır. Hareket , bireyin doğasında vardır. Hareket sisteminin temelini ise aktif olarak kaslar , pasif olarak da kemikler oluşturur. Hareket bunların daha güçlü olmasına yardımcı olur. Yani , bedensel etkinlikler normal kas ve kemik gelişimi için zorunlu olmaktadır. Aynı zamanda beden eğitimi etkinlikleri, kemik özgül ağırlığını ve bağ dokularının esnekliğini artırarak bunları baskı ve gerginliklere karşı güçlendirir. Beden eğitimi etkinlikleri düzenli yapıldıklarında , organizmanın fiziksel uygunluk ve dayanıklılığını buna bağlı olarak iç organların fonksiyonlarını geliştirir. Böylece organizmanın değişen koşullara daha kolay uyum sağlaması ve yorgunluğa karşı koyma gücü artar. En fazla etki , becerilerin gelişmesi , kassal hareketle verimliliğin artması dolayısıyla kassal güç ve dayanıklılığın artmasında görülür. İnsan sağlığını tehdit eden fazla kiloların atılmasında katkıda bulunduğu gibi , hastalıkları , sakatlıkları , ve özellikle kalp-kan dolaşım sistemlerinde görülebilecek rahatsızlıkların önlenmesi , onların iyileştirilmesi , gelişmiş kas ,iskelet ve eklem oluşumu , fiziksel ve anatomik kondisyon ile yüksek performans bakımından beden eğitimi etkinliklerinin önemi tartışılmaz (20).

10.2. Psikomotor Gelişimdeki Rolü

Psikomotor gelişim , temelde kendisini harekete ilişkin davranışlardaki değişiklikler yoluyla ortaya koyar. Genel olarak ,vücut kontrolü , vücut koordinasyonu , yani sinir-kas sistemlerinin gelişimi demektir. Koşma , sıçrama , tırmanma , yakalama , takla atma vb. hareketlerin temelini oluşturur. Bu hareketlerin gelişiminde olgunlaşma kadar çevresel faktörler arasında yer alan olanaklar , motivasyon ve öğretim de önemlidir. Becerilerin geliştirilmesi beden eğitimi programlarının temelini oluşturur. Ancak bu yol ile bireyin , bir bütün olarak gelişimine katkıda bulunulabilir. Kazanılan beceriler sonunda bireyin gruba uyumu kolaylaşacaktır. Bireyin kazandığı beceriler serbest zamanların değerlendirilmesi açısından da önem taşır. Beceriler , serbest zamanların nasıl kullanılacağını ve bireyin yaşam biçimini belirler (20).

10.3. Zihinsel Gelişimdeki Rolü

Eğitim yelpazesin tüm alanlarınca paylaşıldığı gibi beden eğitimi de bilginin birikimi ve içgörü ile anlaşılmasını sağlar. Bilginin edinilmesi , anlaşılması ve içgörü kazanma zihinsel gücün malzemesini oluşturur. Bu malzeme , yorum yapabilme , değerlendirme , karar verme , düşünme süreçlerinde kullanılır. Eğitilmiş birey düşünen bireydir. Günümüzde bilim , düşünmeye yalnız zihinsel bir süreç olarak değil , tüm beden katıldığı bir süreç olarak bakmaktadır. Beden eğitimi etkinlikleri aracılığıyla birey , sağlık ilkeleri ve hareketin yaşamdaki önemini kavrar. İnsan hareketinin doğası , büyüme ve gelişmedeki önemi , temizlik , hastalıklardan korunma , dengeli ve yeterli beslenme , iyi sağlık alışkanlıkları vb. konularda bilgi edinir. Bu gerçeklere ilişkin bilgilerin birikimi ile etkinlikler yeni bir anlam kazanacak bu da her bireyin daha sağlıklı ve amaçlı bir yaşam sürdürmesine yardımcı olacaktır (20).

10.4. Duygusal ve Toplumsal Gelişimdeki Rolü

Duygusal ve toplumsal gelişim birbiriyle karşılıklı etkileşim halindedir. Duygusal gelişimin tam olarak kazanılmasından sonra birey topluma katkıda bulunabilir. Her beden eğitimi etkinliği toplumsal bir deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Bu tür etkinliklere katılan birey hareketler aracılığıyla duygularını ifade etme olanağı bulur. Saldırganlık , öfke , utangaçlık , kıskançlık vb. duygularında boşalım sağlar , bunları

kontrol etmesini öğrenir. Baskı altındaki duygusal enerjiden kurtulmanın bir yolu spor ya da oyun etkinliklerine katılmaktır. Beden eğitimi programlarında çok çeşitli etkinliğe yer verilerek , bu etkinliklerde başarılı olabilmek için gerekli beceriler geliştirebilir. Böylece her bireyin kişisel başarıyı yaşama olasılığı artar. Başarıyı yaşama bireylerin , beden eğitimine ilişkin olumlu bir tutum geliştirmelerine de katkıda bulunur (20).

11. Yaş Grubuna Göre Gelişim Özellikleri (12 – 14)

Araştırmamıza katılan yaş grubuna ait gelişim özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları, beden eğitimi uygulamaları, Aracı'ya (20) göre aşağıdaki gibi verilmiştir.

1. Hızlı bir büyüme ve gelişme dönemidir. Kollar ve bacaklar hızlı büyür ve vücudun diğer bölümlerine göre oransız büyüme içerisindedir. Eller ve ayaklar 14. yaşın sonunda alabileceği büyüklüğe ulaşmak üzeredir. Oransız olarak gelişen bu organlarını kullanmakta güçlük çeker.
2. İç salgı bezlerinin faaliyeti artmıştır. Aşırı terleme olur , yüzde ergenlikler çıkar.
3. Eleştirilmekten hoşlanmaz , öfkeli ve saldırgandır. Duygusal dengesizliğini sevgide de belli eder.
4. Kalp ve dolaşım sistemindeki gelişim normal seyrini sürdürür.
5. Kız çocuklarındaki büyüme , erkek çocuklara oranla bir yıl öndedir.
6. Bazen çok hareketli , bazen çok tembeldir. Kolay yorulur , bu durumunu istemeyerek kabullenir , ancak buna uymaz.

11.1 İlgi ve İhtiyaçları

1. Vücut gelişimi ile ilgili endişeleri vardır. Bu korkuyu yenmek için beden eğitimi , spor , halk oyunları ve dans faaliyetlerine katılmaya aşırı isteklidir.
2. Takım oyunlarına ve spor dallarına aşırı ilgi duyar. Okul ve kulüp takımlarına girmek ister.
3. Büyüklerinden ilgi ve anlayış bekler.
4. Kendisine büyükler gibi davranılmasını ve özgür olmayı ister. Erkekler kuvvetli ve cesur , kızlar güzel olmaya özenir.
5. Vücut gelişimi ve davranışlarındaki değişikliklerin nedeninin açıklanması gereklidir.

6. Bir grup içerisinde yer almak ve candan arkadaşlık kurmak ister. Ancak uyum sağlamakta güçlük çeker.

11.2. Beden Eğitimi Uygulamaları

1. İyi duruş alışkanlığı kazandırıcı ve omurga arızalarını giderici hareketler yaptırılmalıdır.
2. Karma olarak takım oyunları ve yarışmalar düzenlenmelidir.
3. Bir önceki dönemdeki motorik becerilere ek olarak hafif kuvvet ve dayanıklılık çalışmaları yapılmalıdır.
4. Halk oyunları , dans , gezi ve izcilik etkinliklerine yer verilmelidir.
5. Bilinen hareketler , teknik yönden daha da iyileştirilmelidir.
6. Üst düzeyde koordinasyon gerektiren hareketlerden kaçınılmalıdır.
7. Yüklenmelerde bireysel gelişim göz önünde bulunmalıdır.
8. Bu dönemin özellikleri ve bireyler üzerindeki etkileri uygun biçimde açıklanmalıdır.
9. Sorumluluk yükleyici görevler verilmeli, başarılarını sergileme imkanı tanınmalıdır.

12. Tutumlar

Tutum yaptığımız her şeyi etkiler ve insan çabasının bütün durumlarında önemli bir unsurdur. Tutum, belirli aktivitelere başlayıp-başlamamayı ya da devam edip-etmemeyi ve belirli alanlarda başarılı olup-olmayacağımızı etkiler. Tutum gelişimi erken yaşta başlar. Ve hayatın farklı durumlarına (evrelerine) karşı çok farklı tutumlara sahip olabiliriz. Öğretmenler, antrenörler, işverenler ve diğerleri başkalarının potansiyelini değerlendirip, karar verdikleri her gün tutuma dikkat ederler (9).

Günlük dilde “inanç”, “görüş” ve “tutum” kelimeleri birbiriyle karıştırılarak, bazen de biri diğerinin yerine geçmek üzere kullanılır. Tutumlar üzerindeki araştırmalar ilerledikçe, tutum kavramı daha keskin bir anlam kazanmış, tanımında da değişiklikler olmuştur (9).

Tutumun birçok tanımı yapılmıştır. Tutum, bir duruma, insana, eşyaya karşı belli bir tarzda tepki göstermeye hazır olma somut bir objeye ya da soyut bir kavrama ilişkin, ona karşı ya da ondan yana olma olarak tanımlanmıştır (28).

Oppenheim tutumu, duyuşsal alan davranışlarının önemli bir bölümünü oluşturduğunu belirtmekte ve tutumu, genel olarak bir bireyin herhangi bir uyarıcı karşısında olumlu ya da olumsuz tepki gösterme eğilimi olarak tanımlanmaktadır (29).

Thurstone (1946)'a göre tutum, bir psikolojik objeye ilişkin olumlu veya olumsuz duyguların derecesidir. Morgan (1961)'a göre, belirli kişilere, eşyaya veya durumlara olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma, cevaplama eğilimidir. Middlebrook (1974) 'a göre belirli diğer kişilere ve nesnelere ilişkin düşüncelere, duygulara, hareketlere yön veren, öğrenilmiş eğilimler bütünüdür (30).

Mc Comas (1989), tutumların duyuşsal giriş özelliklerinin öğrenme ürünlerini meslek seçimini ve serbest zaman kullanımını etkilemede bilişsel giriş özellikleri kadar önemli olduğu ortaya çıkarmıştır. Berberoğlu (1990), başarı ile tutumlar arasındaki anlamlı korelasyonlarda, tutumların bilişsel alan davranışları kadar önemli olduğunu, bu yüzden okul programları içerisinde yer alması gerektiğini göstermektedir (28).

Kağıtçıbaşı (1988)'na göre sosyal psikologlar tutumu; bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik objeyle ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir şeklinde açıklamışlardır (34).

Tanım incelendiğinde, tutumun bireye ait bir eğilim olduğunu görürüz. Yani tutumun doğrudan gözlenebilir bir özellik olmadığını ancak bireyin gözlenebilir davranışlarından dolayı olarak varsayıldığını ve o bireye atfedilen bir eğilim olduğunu görüyoruz. Demek ki tutum, gözlenebilir bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir (5).

Öğrencilerde herhangi bir derse karşı olumlu ya da olumsuz tutum gelişmişse, öğrenmeyi etkileyerek öğrencinin konuyu daha kolay ya da daha zor öğrenmesine neden olmaktadır (31).

Tutumlar, davranış değil, insanın davranışlarına yön veren ve davranışların gerisindeki psikolojik değişkenlerdir. Bu bakımdan, tutumların zeka, güdü v.b gibi kuramsal değişkenler olduğunu söylemek doğru olur. Tutumlar iki kutuplu değişkenlerdir (32).

Bir tutumun bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olmak üzere üç bileşenden oluştuğu kabul edilmektedir.

Bir tutumun bilişsel bileşeni, kişinin tutum konusu hakkındaki inançlarıdır. Tutumun zihinsel boyutu, aynı tür objelerle ilgili olan düşünce kategorilerinden oluşmaktadır (6). Böylece birey farklı uyanları birbirinden ayırarak benzer objelere karşı

benzer tepkiler gösterebilir (33). Örneğin; beden eğitimi ve spor dersinin insan sağlığı açısından önemini kavrama, gibi (4).

Duyuşsal bileşen, tutumun nesnesini sevmeye, kabullenme ya da reddetmeye yol açan duygulardır. Aşırı tutumlarda duygusal bileşenin ağır bastığı bilinmektedir. Ayrıca bir tutum konusundaki duygusal tepkinin hem o konudaki inançlardan etkilendiği hem de o inançları etkilediği bilinmektedir (32). Örneğin; beden eğitimi ve spor dersini sevip sevmeme, gibi (4).

Devinişsel bileşen ise, kişinin tutum konusuna dönük hareketleridir. Bu hareketler, davranışın kendisi olarak düşünülürse, tutum konusuna gösterilen devinişsel tepkilerin, aynı konudaki inanç ve duygulardan etkilendiğini anlamak zor olmaz. Kişinin tutum konusuna dönük hareketlerini onun tutumu tayin etmekle birlikte, bir insanın hareketlerini tayin eden başka tayin edicilerde bulunduğundan, kişinin tutum konusuna karşı hareketleri her zaman onun tutumunun yönünü ve derecesini belirlemeyebilir (32). Örneğin; Beden eğitimi ve spor dersine sürekli katılma gibi (4).

Bu örneklerde ortaya çıkan durumu şöyle açıklayabiliriz; Bir tutum, bireyin düşünce, duygu ve davranışlarını birbiriyle uyumlu kılarak etkiler. Tutumlar genellikle birbiriyle uyum halinde bulunan üç öğeden oluşmaktadır. Bilişsel,duyuşsal ve devinişsel öğeler, yerleşmiş, güçlü tutumlarda tam olarak bulunur. Bazı daha zayıf tutumlarda ise, özellikle devinişsel öğe çok zayıf olabilir (33).

Birbirinden farklı öğelere sahip olduğuna göre, tam gelişmiş bir tutum yalnız değil, karmaşıktır. Öğeleri, bir tutumu kendi içinde tutarlılığı olan bir sistem haline sokar (34).

Clifford (1993)'a göre, tutumları doğrudan doğruya gözlemek, tavır ve hareketlerden çıkarmak güçtür. Tutumlar daha çok kişinin yaptıklarından ve söylediklerinden çıkarılır. Tutumların gözlenmelerindeki güçlüğü karşın insanın sevgilerini, nefretlerini ve davranışlarını önemli ölçüde etkiler (28).

Eğitimde hedef alınan duygusal davranışlardan bazıları doğrudan tutumlarla ilgilidir. Tutumlar kişinin davranışlarının en önemli tayin edicilerinin bir grubunu oluşturduklarından, öğrencilere yaşadıkları kültürün çeşitli elemanlarına, toplumun çeşitli kurumlarına ve çevredeki diğer gruplara ilişkin olumlu ve sağlıklı tutumlar geliştirmek hedef alınmalıdır (6).

13. Tutum Ölçmede Başlıca Yaklaşımlar

Tutumlar insan davranışlarının tayin edicilerindedir. Bu nedenle tutum ölçülerinin çoğunda, tutumu ölçülecek kişinin davranışlarına dayanan yöntemler kullanılır. Tutum ölçme problemine başlıca üç yoldan yaklaşılmıştır:

Birinci yaklaşım tutumu ölçülecek kişinin tutum konusu karşısındaki davranışlarının dolaysız yöntemlerle gözlenmesidir. İkinci yaklaşım ise, tutumu ölçülecek kişiye tutum konusu hakkında dolaysız sorular sorup, sözlü veya yazılı cevap almaktır. Üçüncü yaklaşım ise, tutumu ölçülecek kişiye tutum ölçeği denilen ölçme aracını uygulamaktır(30).

14. Tutum Ölçekleri

Tutum ölçekleri, tutum cümleleri denilen ve test maddelerine benzer cümlelerden oluşur. Cevaplayıcı bu cümleleri okur. Eğer bir cümle onun tutum konusuna ilişkin duygularını yansıtırsa o cümleyi kabul ettiğini veya onayladığını bir seçenekle belirtir. Böylece bir kimsenin onaylayarak seçtiği cümlelere bakılarak, onun o konuya ilişkin tutumunun yönü ve derecesi tayin edilmiş olur. Tutum cümleleri bazı yöntemlerle önceden ölçeklendiği için, cevaplayıcının, tutumu sayısal bir puan olarak elde edilir. Tutum cümleleri her iki yönde (olumlu veya olumsuz) ve çeşitli derecelerde tutum ifade eden bir çok test maddesi oluşturur. Tutum ölçekleriyle tutum ölçmenin dayandığı en önemli sayıltı, bir ölçekteki cümlelerden bir kaçını onaylayan bir kişinin, bu onayı ile tutumunu açığa vurduğu, onun tutumun onayladığı cümlelerin, ifade edilen tutumun yön ve derecesinde olduğu sayıtlıdır (9).

Tutum ölçeklerinden bazıları şunlardır (9):

Bogordus Sosyal Uzaklık Ölçeği: Bu araç, tahminen 1925 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde çeşitli etnik gruplara ilişkin tutumları ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Thurstone Tipi Ölçekler: Bu araç bugünkü anlamda ölçeklenmiş araçların ilkidir. Thurstone yöntemleri geçmişte tutumları ölçeklemek amacıyla kullanılmışsa da, yöntemler arasında birer ölçekleme yöntemi olduklarından, herhangi bir psikolojik objeler takımını ölçeklemekte kullanılabilirler. Thurstone yöntemlerinde ölçeklemeye esas olan yargılar cevaplayıcıların tutumları değil, bilirkişilerin cümlelerinin ne yönde ve derecede

tutum ifade ettiği hakkındaki yargılardır. Bu tür ölçeklemelere genel olarak bilirkişi yargısıyla ölçekleme denir. Thurstone ölçeklerine “mutlak ölçek” de denir.

Likert Tipi Ölçekler: Likert isimli bir düşünürün geliştirmiş olduğu ölçek “kesinlikle kabul ederim, kararsızım, kabul etmem, asla kabul etmem” şeklinde tepki dereceleri halinde cevap şıklarını kapsar. Elde edilen cevaplar şiddet derecelerine göre, en şiddetlisi 5 ve sırayla 4, 3, 2 ve 1 değerleri verilerek puanlandırılır.

Guttman Tipi Ölçekler: Guttman tipi ölçekler bir alan ile ilgili olarak sorulan bazı sorulara, verilen cevapların belirli bir düzene sokulduğu zaman ölçeklenebileceğini ifade etmektedir. Bu ölçeğin en belirgin niteliği, katılımcıların bir dizi sorudan sadece birine verdikleri cevabın, diğer sorular hakkında da fikir yürütmeyi sağlatmasındandır.

15. Tutum Ölçeklerinin Eğitimde Kullanılması

Eğitimde esas alınan duyuşsal davranışlardan bazıları doğrudan doğruya tutumlarla ilgilidir. Tutumlar, kişinin davranışlarının en önemli tayin edicilerinden olmaları nedeniyle öğrencilerde, kültürümüzün çeşitli elemanlarına toplumumuzun çeşitli kurumlarına ve çevredeki diğer gruplara ilişkin olumlu ve sağlıklı tutumlar geliştirmeyi hedef alırız. Bu hedeflerin ne oranda gerçekleştirildiğini bilmek, ancak geliştiğine inanılan tutumların ölçülmesiyle mümkün olur. Onun için programların ve uygulamaların değerlendirilmesinde tutum ölçümlerine de yer verilir (30).

Öğrencilerin okula, okuldaki derslere, okul ve oyun arkadaşlarına tutumları, onların okul-içi ve okul-dışı etkinliklerini ve bu yolla başarılarını etkiler. Bu konulara ilişkin olumlu tutumlar geliştirmek de okulun görevleri arasına girer (9).

Dönmezer (1994)’e göre öğrenmede ve öğretimde bu kadar önemli bir yer tuttıkları anlaşılınca onların ölçülmesi ve değerlendirilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Dünyanın her yerinde tutumların yoğunluğunun ölçülmesine yönelik örnekler vardır (28).

GEREÇ VE YÖNTEM

Gereç

Araştırma , 2005 – 2006 Eğitim ve Öğretim yılında Bursa , Kocaeli , Bingöl , Sivas illerinde rastgele örnekleme yoluyla, aynı sosyo ekonomik düzeyde, 9 farklı okuldan seçilen ilköğretim ikinci kademedede öğrenim gören ve beden eğitimi dersine katılan 6.sınıf ; 394 , 7.sınıf ; 388 , 8.sınıf ; 323 olmak üzere toplam 1105 kız öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Yöntem

Çalışmanın yapılabilmesi için Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Başkanlığının yardımıyla Milli Eğitim Bakanlığı'ndan çalışma yapılacak iller için izin alınmıştır (Ek-1). Araştırmacı okullardaki beden eğitimi dersi öğretmenlerine, kişisel bilgi formu ile Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği hakkında bilgi vermiş , sınıflarda beden eğitimi dersi öncesinde uygulamalarını istemiş ve sonrasında ölçekleri toplamıştır (Ek-2).

Kız öğrencilerin tutumlarının ölçülmesi için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen, ilk ve orta öğretim öğrencileri üzerinde kullanılan, 12'si olumlu , 12'si olumsuz olmak üzere toplam 24 maddeden oluşan Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 24 , en yüksek puan 120'dir. Ölçeğin Cronback Alpha güvenilirlik katsayısı 0.93, araştırma grubuna benzer 30 kişiye iki kez uygulama sonucu elde edilen sınıf içi korelasyon katsayısı 0.85'tir. Ölçüt geçerliliği için kullanılan ve Pehlivan (1998) tarafından geliştirilen tutum ölçeğinin benzer bir 34 kişilik gruba uygulanmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı da 0.83 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma için örneklem olarak seçilen 9 ilköğretim okulunda uygulanmak üzere toplam 1150 tutum ölçeği ile birlikte kişisel bilgi formu dağıtılmış ve toplanmıştır. Kişisel bilgi formunda öğrencinin sınıfı, doğum yeri ve tarihi, okulu, anne ve babanın eğitim durumu, uzun süredir yaşadıkları yer ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Uygulanan tutum ölçekleri ve kişisel bilgi formları araştırmacı tarafından eksik yanıtlanan 45 tutum ölçeği ve kişisel bilgi formu değerlendirme dışı tutularak , toplam 1105 tutum ölçeği ve kişisel bilgi formu değerlendirmeye alınmıştır. 24 maddelik tutum ölçeği , “Tamamen katılıyorum , Katılıyorum , Kararsızım , Katılmıyorum , Tamamen Katılmıyorum” şeklinde olan 5'li likert tipinde hazırlanmış ve verilerin girişinde , olumlu ifadeler , “Tamamen katılıyorum”

seçeneğinden başlayarak 5,4,3,2,1 şeklinde olumsuz ifadeler ise 1,2,3,4,5 şeklinde puanlanmıştır.

İstatistiksel Analizler

Verinin istatistiksel analizi SPSS13.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Verinin normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir. Normal dağılım göstermeyen veri için iki grup karşılaştırmasında Mann-Whitney U testi ve ikiden fazla grup karşılaştırmasında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Kategorik verinin incelenmesinde Pearson Ki-kare testi ve Fisher'in Kesin Ki-kare testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p=0.05$ olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Bursa , Kocaeli , Bingöl , Sivas illerinde ilköğretim ikinci kademedede öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını saptamak amacıyla yapılan çalışmamızda elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Tablo – 1 Kız öğrencilerin illere ve sınıflara göre % dağılımı

Kız öğrenciler	İller								Sınıflar					
	Bursa		Kocaeli		Sivas		Bingöl		6.sınıf		7.sınıf		8.sınıf	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
	295	26.7	324	29.3	230	20.8	256	23.2	394	35.7	388	35.1	323	29.2

Çalışmaya katılan toplam 1105 kız öğrencinin 295'i (% 26.7) Bursa , 324'ü (% 29.3) Kocaeli , 230'u (%20.8) Sivas , 256'sı (%23.2) Bingöl ilköğretim ikinci kademedede öğrenim görmektedirler. Bu dört ilden bilgi formunu cevaplayan kız öğrencilerin 394'ü (%35.7) 6.sınıf , 388'i (%35.1) 7.sınıf , 323'ü (%29.2) 8.sınıfta öğrenim görmektedir.

Tablo – 2 Kız öğrencilerin doğum yerlerine ve uzun süredir yaşadıkları yerlere göre % dağılımı

Kız öğrenciler	Doğum yerleri								Uzun süredir yaşadıkları yer							
	Köy		Kasaba		Şehir		Büyükşehir		Köy		Kasaba		Şehir		Büyükşehir	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
	166	15.3	154	14.2	507	47	254	23.5	165	15	235	21.3	410	37.3	290	26.4

Çalışmaya katılan kız öğrenciler 166'sı (%15.3) köy , 154'ü (%14.2) kasaba , 507'si (%47) şehir , 254'ü (%23.5) ise büyük şehirde doğmuşlardır. Bu kız öğrencilerin 165'i (% 15) uzun süredir köyde ; 235'i (% 21.3) uzun süredir kasabada; 410'u (% 37.3) uzun süredir şehirde ; 290'ı (% 26.4) uzun süredir büyük şehirde yaşamaktadır.

Tablo – 3 Kız öğrencilerin okullara göre % dağılımı

Kız öğrenciler	Okullar																	
	Bursa		Kocaeli				Sivas						Bingöl					
	Bisâş İlköğretim Okulu		Mutlukent İlköğretim Okulu		Üçkümeevler İlköğretim Okulu		Ayhan Erkan İlköğretim Okulu		75.Yıl İlköğretim Okulu		Kangal Yatılı İlköğretim Bölge Okulu		Kongre İlköğretim Okulu		Ilıcalar Yatılı İlköğretim Bölge Okulu		100.Yıl İlköğretim Okulu	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
	295	26.7	106	9.6	218	19.7	76	6.9	53	4.8	60	5.4	41	3.7	106	9.6	150	13.6

Bisâş İlköğretim Okulu'ndan (Bursa) 295 (% 26.7) kız öğrenci , Mutlukent İlköğretim Okulu (Kocaeli) 106 (% 9.6) kız öğrenci , Üçküme evler İlköğretim Okulu (Kocaeli) 218 (% 19.7) kız öğrenci , Ayhan Erkan İlköğretim Okulu (Sivas) 76 (% 6.9) kız öğrenci , 75.Yıl İlköğretim Okulu (Sivas) 53 (% 4.8) kız öğrenci , Kangal Y.İ.B.O (Sivas) 60 (% 5.4) kız öğrenci , Kongre İlköğretim Okulu (Sivas) 41 (% 3.7) kız öğrenci , İlıcalar Y.İ.B.O (Bingöl) 106 (% 9.6) kız öğrenci , 100.Yıl İlköğretim Okulu (Bingöl) 150 (% 13.6) kız öğrenci çalışmaya katılmıştır.

Tablo – 4 Kız öğrencilerin hizmet bölgelerine ve beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetine göre % dağılımı

Kız öğrenciler	Hizmet bölgeleri						Beden eğitimi öğretmeni cinsiyeti			
	1.Hizmet Bölgesi (Bursa-Kocaeli)		2.Hizmet (Sivas)		3.Hizmet (Bingöl)		Bayan		Erkek	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
	619	56	230	20.8	256	23.2	660	59.7	445	40.3

1.Hizmet Bölgesinde (Bursa-Kocaeli) 619 (% 56) kız öğrenci , 2.Hizmet Bölgesinde (Sivas) 230 (%20.8) 3.Hizmet Bölgesinde (Bingöl) 256 (%23.2) kız öğrenci bilgi formlarına cevap vermiştir. Çalışmaya katılan ilköğretim ikinci kademede öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi dersi öğretmenlerinin 660'ı (% 59.7) bayan , 445'i (% 40.3) erkektir.

Tablo – 5 Kız öğrencilerin anne babalarının eğitim durumuna göre % dağılımı

Eğitim Durumu	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Okumamış	131	12	24	2.2
İlkokul mezunu	698	64.2	486	44.2
Ortaokul mezunu	142	13.1	227	20.7
Lise mezunu	99	9.1	262	23.8
Üniversite mezunu	17	1.6	100	9.1

Çalışmaya katılan kız öğrencilerin annelerinin 131'i (% 12) okumamış , 698'i (% 64.2) ilkokul mezunu , 142'si (% 13.1) ortaokul mezunu , 99'u (% 9.1) lise mezunu , 17'si (% 1.6) üniversite mezunudur.

Çalışmaya katılan kız öğrencilerin babalarının 24'ü (% 2.2) okumamış , 486'sı (% 44.2) ilkokul mezunu , 227'si (% 20.7) ortaokul mezunu , 262'si (% 23.8) lise mezunu , 100'ü (% 9.1) üniversite mezunudur.

Tablo - 6 İllere Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Testi İle Karşılaştırılması

İller	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Bursa	295	556.59	14.63	15.29	0.002
Kocaeli	324	541.13	13.81		
Sivas	230	617.18	14.27		
Bingöl	256	506.23	15.64		

Tablo 6'da Kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının illere göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur($p < 0.05$).

Tablo - 7 İllere Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Mann-Whitney Testi İle Karşılaştırılması

İkili Karşılaştırmalar	n		sd		Sıra Ortalaması		z	p
	1	2	1	2	1	2		
Bursa(1)-Kocaeli(2)	295	324	14.63	13.81	314.38	306.01	-0.581	0.561
Bursa(1)-Sivas(2)	295	230	14.63	14.27	250.49	279.04	-2.140	0.032
Bursa(1)-Bingöl(2)	295	256	14.63	15.63	287.72	262.50	-1.855	0.064
Kocaeli(1)-Sivas(2)	324	230	13.81	14.27	261.20	300.46	-2.845	0.004
Kocaeli(1)-Bingöl(2)	324	256	13.81	15.63	298.92	279.85	-1.361	0.174
Sivas(1)-Bingöl(2)	230	256	14.27	15.63	268.68	220.88	-3.747	0.000

Tablo 7’de Bursa-Sivas p=0.032 , Kocaeli-Sivas p=0.004, Sivas-Bingöl p=0.000 illeri arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo - 8 Okullara Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Testi İle Karşılaştırılması

Okullar	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Bişaş İlköğretim Okulu	295	556.59	14.63	42.24	0.000
Mutlukent İlköğretim Okulu	106	613.79	14.38		
Üçkümeevler İlköğretim Okulu	218	505.80	13.30		
Ayhan Erkan İlköğretim Okulu	76	648.59	14.36		
75.Yıl İlköğretim Okulu	53	646.05	13.78		
Kangal Y.İ.B.O	60	532.87	13.21		
Kongre İlköğretim Okulu	41	645.02	15.75		
Ilıcalar Y.İ.B.O	106	420.36	17.14		
100.Yıl İlköğretim Okulu	150	566.91	13.92		

Tablo 8’de Kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının okullara göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur(p<0.05).

Tablo - 9 Okullara Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Mann-Whitney Testi İle Karşılaştırılması

İkili Karşılaştırmalar	n		sd		Sıra Ortalaması		z	p
	1	2	1	2	1	2		
Bisaş(1)-Mutlukent(2)	295	106	14.63	14.38	195.47	216.40	-1.595	0.111
Bisaş(1)-Üçkümeevler(2)	295	218	14.63	13.30	266.91	243.59	-1.762	0.078
Bisaş(1)-Ayhan Erkan(2)	295	76	14.63	14.36	179.58	210.91	-2.271	0.023
Bisaş(1)-75.Yıl(2)	295	53	14.63	13.78	170.36	197.57	-1.813	0.070
Bisaş(1)-Kangal YİBO(2)	295	60	14.63	13.21	179.43	170.97	-0.583	0.560
Bisaş(1)-Kongre(2)	295	41	14.63	15.75	165.12	192.80	-1.710	0.087
Bisaş(1)-İlçalarYİBO(2)	295	106	14.63	17.14	214.07	164.63	-3.768	0.000
Bisaş(1)-100.Yıl(2)	295	150	14.63	13.92	221.65	225.66	-0.311	0.756
Mutlukent(1)-Üçkümeevler(2)	106	218	14.38	13.30	184.66	151.73	-2.970	0.003
Mutlukent(1)-Ayhan Erkan(2)	106	76	14.38	14.36	88.97	95.03	-0.765	0.444
Mutlukent(1)-75.Yıl(2)	106	53	14.38	13.78	78.03	83.94	-0.764	0.445
Mutlukent(1)-Kangal YİBO(2)	106	60	14.38	13.21	88.12	75.34	-1.646	0.100
Mutlukent(1)-Kongre(2)	106	41	14.38	15.75	72.58	77.66	-0.648	0.517
Mutlukent(1)-İlçalar YİBO(2)	106	106	14.38	17.14	124.59	88.41	-4.296	0.000
Üçkümeevler(1)-75.Yıl(2)	218	53	13.30	13.78	128.95	164.99	-3.003	0.003
Üçkümeevler(1)-KangalYıbo(2)	218	60	13.30	13.21	137.73	145.93	-0.699	0.484
Üçkümeevler(1)-Kongre(2)	218	41	13.30	15.75	125.05	156.32	-2.453	0.014
Üçkümeevler(1)-İlçalarYİBO(2)	218	106	13.30	17.14	171.57	143.84	-2.501	0.012
Üçkümeevler(1)-!00.Yıl(2)	218	150	13.30	13.92	176.00	196.85	-1.848	0.065
AyhanErkan(1)-75.Yıl(2)	76	53	14.36	13.78	65.49	64.29	-0.180	0.857
AyhanErkan(1)-KangalYİBO(2)	76	60	14.36	13.21	75.45	59.70	-2.315	0.021
AyhanErkan(1)-Kongre(2)	76	41	14.36	15.75	58.59	59.76	-0.177	0.859
AyhanErkan(1)-İlçalarYİBO(2)	76	106	14.36	17.14	112.13	76.71	-4.474	0.000
AyhanErkan(1)-!00.Yıl(2)	76	150	14.36	13.92	124.81	107.77	-1.851	0.064
75.Yıl(1)-KangalYİBO(2)	53	60	13.78	13.21	63.82	50.98	-2.081	0.037
75.Yıl(1)-Kongre(2)	53	41	13.78	15.75	46.82	48.38	-0.275	0.784
75.Yıl(1)-İlçalarYİBO(2)	53	106	13.78	17.14	100.50	69.75	-3.971	0.000
75.Yıl(1)-100.Yıl(2)	53	150	13.78	13.92	113.11	98.07	-1.603	0.109
KangalYİBO(1)-Kongre(2)	60	41	13.21	15.75	46.70	57.29	-1.785	0.074
Kangal YİBO(1)-İlçalarYİBO(2)	60	106	13.21	17.14	96.50	76.71	-2.421	0.015
KangalYİBO(1)-100.Yıl(2)	60	150	13.21	13.92	101.26	107.20	-0.640	0.522
Kongre(1)-İlçalarYİBO(2)	41	106	15.75	17.14	93.43	66.49	-3.442	0.001
Kongre(1)-100.Yıl(2)	41	150	15.75	13.92	106.39	93.16	-1.359	0.174
İlçalarYİBO(1)-100.Yıl(2)	106	150	17.14	13.92	108.33	142.75	-3.665	0.000

Tablo 9’da Bisaş(1)-Ayhan Erkan(2) p=0.023, Bisaş(1)-İlçalarYİBO(2) p=0.000, Mutlukent(1)-Üçkümeevler(2) p=0.003 , Mutlukent(1)-İlçalar YİBO(2) p=0.000, Üçkümeevler(1)-75.Yıl(2) p=0.003 , Üçkümeevler(1)-Kongre(2) p=0.014, Üçkümeevler(1)-İlçalarYİBO(2) p=0.012, AyhanErkan(1)-KangalYİBO(2) p=0.021, AyhanErkan(1)-İlçalarYİBO(2) p=0.000, 75.Yıl(1)-KangalYİBO(2) p=0.037, 75.Yıl(1)-İlçalarYİBO(2) p=0.000, Kangal YİBO(1)-İlçalarYİBO(2) p=0.015, Kongre(1)-İlçalarYİBO(2) p=0.001, İlçalarYİBO(1)-100.Yıl(2) p=0.000 okulları arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05)

Tablo - 10 Hizmet Bölgelerine Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Testi İle Karşılaştırılması

Hizmet Bölgeleri	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
1. Hizmet Bölgesi (Bursa-Kocaeli)	619	548.50	14.20	14,93	0.001
2. Hizmet Bölgesi (Sivas)	230	617.18	14.27		
3. Hizmet Bölgesi (Bingöl)	256	506.23	15.64		

Tablo 10’da kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının hizmet bölgelerine göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur($p<0.05$).

Tablo - 11 Hizmet Bölgelerine Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Mann-Whitney Testi İle Karşılaştırılması

İkili Karşılaştırmalar	n		sd		Sıra Ortalaması		z	p
	1	2	1	2	1	2		
1.Hizmet(1)-2.Hizmet(2)	619	230	14.20	14.27	410.51	464.00	-2.825	0.005
1.Hizmet(1)-3.Hizmet(2)	619	256	14.20	15.64	447.99	413.85	-1.818	0.069
2.Hizmet(1)-3.Hizmet(2)	230	256	14.27	15.64	268.68	220.88	-3.747	0.000

Tablo 11’de 1.Hizmet Bölgesi (Bursa-Kocaeli) – 2.Hizmet Bölgesi (Sivas) $p=0.005$, 2.Hizmet Bölgesi (Sivas) – 3.Hizmet Bölgesi (Bingöl) $p=0.000$ arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo - 12 Sınıflara Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Testi İle Karşılaştırılması

Sınıflar	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
6.sınıf	394	562.61	14.30	0.684	0.710
7.sınıf	388	551.58	14.30		
8.sınıf	323	542.98	15.44		

Tablo 12’de kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının sınıflara göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo - 13 Doğum Yerlerine Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Testi İle Karşılaştırılması

Doğum yerleri	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Köy	166	446.95	14.58	20.00	0.000
Kasaba	154	528.97	14.16		
Şehir	507	537.79	14.45		
Büyükşehir	254	576.26	14.64		

Tablo 13’de kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının doğum yerlerine göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur($p < 0.05$).

Tablo - 14 Doğum Yerlerine Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Mann-Whitney Testi İle Karşılaştırılması

İkili Karşılaştırmalar	n		sd		Sıra Ortalaması		z	p
	1	2	1	2	1	2		
Köy(1)-Kasaba(2)	166	154	14.58	14.16	148.57	173.36	-2.395	0.017
Köy(1)-Şehir(2)	166	507	14.58	14.45	285.30	353.93	-3.948	0.000
Köy(1)-Büyükşehir(2)	166	254	14.58	14.64	180.08	230.38	-4.153	0.000
Kasaba(1)-Şehir(2)	154	507	14.16	14.45	317.28	335.17	-1.019	0.308
Kasaba(1)-Büyükşehir(2)	154	254	14.16	14.64	193.33	211.27	-1.490	0.136
Şehir(1)-Büyükşehir(2)	507	254	14.45	14.64	376.69	389.61	-0.765	0.444

Tablo 14’de Köy-Kasaba $p=0.017$, Köy-Şehir $p=0.000$, Köy-Büyükşehir $p=0.000$ arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo – 15 Beden Eğitimi Öğretmeninin Cinsiyetine Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Mann-Whitney Testi İle Karşılaştırılması

Beden Eğitimi Öğretmeni Cinsiyeti	n	sd	Sıra Ortalaması	z	p
Bayan	660	14.88	565.08	-1.533	0.125
Erkek	445	14.24	535.08		

Tablo 15’de kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının beden eğitimi öğretmeni cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0.05$).

Tablo - 16 Anne-Baba Eğitim Düzeyine Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Testi İle Karşılaştırılması

Eğitim Düzeyi	n		Sıra Ort.		sd		χ^2		p	
	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba	Anne	Baba
Okumamış	131	24	506.09	492.63	14.11	11.56	17.92	32.46	0.001	0.000
İlkokul mezunu	698	486	525.29	495.02	14.57	15.03				
Ortaokul mezunu	142	227	598.75	569.98	14.47	13.99				
Lise mezunu	99	262	630.70	604.99	15.14	14.39				
Üniversite mezunu	17	100	641.94	641.54	14.71	13.43				

Tablo 16’da kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının anne ve babalarının eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur($p < 0.05$).

Tablo – 17 Anne Eğitim Düzeyine Göre Cinsiyetine Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Mann-Whitney Testi İle Karşılaştırılması

İkili Karşılaştırmalar	n		sd		Sıra Ortalaması		z	p
	1	2	1	2	1	2		
Okumamış(1)-İlkokul(2)	131	698	14.11	14.57	403.03	417.25	-0.624	0.533
Okumamış(1)-Ortaokul(2)	131	142	14.11	14.47	124.89	148.18	-2.436	0.015
Okumamış(1)-Lise(2)	131	99	14.11	15.14	103.95	130.78	-3.029	0.002
Okumamış(1)-Üniversite(2)	131	17	14.11	14.70	72.22	92.06	-1.796	0.073
İlkokul(1)-Ortaokul(2)	698	142	14.57	14.47	410.87	467.82	-2.550	0.011
İlkokul(1)-Lise(2)	698	99	14.57	15.14	389.47	466.19	-3.104	0.002
İlkokul(1)-Üniversite(2)	698	17	14.57	14.70	356.20	431.74	-1.490	0.136
Ortaokul(1)-Lise(2)	142	99	14.47	15.14	117.80	125.59	-0.853	0.394
Ortaokul(1)-Üniversite(2)	142	17	14.47	14.70	79.45	84.56	-0.432	0.666
Lise(1)-Üniversite(2)	99	17	15.14	14.70	58.14	60.59	-0.277	0.782

Tablo 17’de Okumamış-Ortaokul mezunu $p=0.015$, Okumamış-Lise mezunu $p=0.002$, İlkokul mezunu-Ortaokul mezunu $p=0.011$, İlkokul mezunu-Lise mezunu $p=0.002$ arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmuştur

Tablo – 18 Baba Eğitim Düzeyine Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Mann-Whitney Testi İle Karşılaştırılması

İkili Karşılaştırmalar	n		sd		Sıra Ortalaması		z	p
	1	2	1	2	1	2		
Okumamış(1)-İlkokul(2)	24	486	11.56	15.03	259.40	255.31	-0.133	0.894
Okumamış(1)-Ortaokul(2)	24	227	11.56	13.99	107.88	127.92	-1.286	0.198
Okumamış(1)-Lise(2)	24	262	11.56	14.39	114.81	146.13	-1.776	0.076
Okumamış(1)-Üniversite(2)	24	98	11.56	13.43	48.04	65.97	-2.196	0.028
İlkokul(1)-Ortaokul(2)	486	227	15.03	13.99	341.18	390.86	-3.001	0.003
İlkokul(1)-Lise(2)	486	262	15.03	14.39	348.69	422.37	-4.450	0.000
İlkokul(1)-Üniversite(2)	486	98	15.03	13.43	280.34	357.48	-4.151	0.000
Ortaokul(1)-Lise(2)	227	262	13.99	14.39	235.96	252.83	-1.317	0.188
Ortaokul(1)-Üniversite(2)	227	98	13.99	13.43	157.24	179.34	-1.948	0.051
Lise(1)-Üniversite(2)	262	98	14.39	13.43	178.16	190.25	-0.983	0.326

Tablo 18’de Okumamış-Üniversite mezunu p=0.028, İlkokul mezunu- ortaokul mezunu p=0.003, ilkokul mezunu-lise mezunu p=0.000, ilkokul mezunu-üniversite mezunu p=0.000 arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo - 19 Uzun Süredir Yaşanılan Yere Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Kruskal-Wallis Testi İle Karşılaştırılması

Uzun süredir yaşanılan yer	n	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Köy	165	437.59	13.83	25.85	0.000
Kasaba	235	590.93	14.76		
Şehir	410	564.80	14.64		
Büyükşehir	290	561.75	14.41		

Tablo 19’da kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının uzun süredir yaşadıkları yere göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur(p<0.05).

Tablo - 20 Uzun Süredir Yaşanılan Yere Göre Kız Öğrencilerin Tutum Ölçek Puanlarının Mann-Whitney Testi İle Karşılaştırılması

İkili Karşılaştırmalar	n		sd		Sıra Ortalaması		z	p
	1	2	1	2	1	2		
Köy(1)-Kasaba(2)	165	235	13.83	14.76	168.50	227.97	-4.640	0.000
Köy(1)-Şehir(2)	165	410	13.83	14.64	240.32	307.19	-4.367	0.000
Köy(1)-Büyükşehir(2)	165	290	13.83	14.41	194.77	246.91	-4.067	0.000
Kasaba(1)-Şehir(2)	235	410	14.76	14.64	333.12	317.20	-1.044	0.296
Kasaba(1)-Büyükşehir(2)	235	290	14.76	14.41	270.84	256.64	-1.067	0.286
Şehir(1)-Büyükşehir(2)	410	290	14.64	14.41	351.42	349.20	-0.143	0.886

Tablo 20’de Köy-Kasaba $p=0.017$, Köy-Şehir $p=0.000$, Köy-Büyükşehir $p=0.000$ arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Toplumumuzda spor yapma alışkanlığının yeterli seviyede olmadığı görülmektedir. Bunun nedenleri arasında çocuk yaşlarda beden eğitimi dersine karşı geliştirilen olumsuz tutumun etkisinin olduğu araştırmalar neticesinde ortaya konulmuştur. Dolayısıyla beden eğitimi dersine karşı olumsuz tutum geliştiren öğrencilerin ileriki yaşantılarında da bu tutumu devam ettirdikleri ortaya çıkmıştır. Nitekim Silverman ve Subramaniam (1999)'a göre tutum belirli etkinliklere başlayıp başlamamayı ya da devam edip etmemeyi, belirli alanlarda başarılı olup olmamayı etkileyebilir. Tutumlar erken yaşta başlar ve hayatın farklı evrelerinde çok farklı tutumlara sahip olunabilir. Tutumlar insanların hayatına yön vermede önemli rol oynamaktadır. Bireyin tutumlarının olumlu ya da olumsuz olması oldukça önemlidir. Bu nedenle insanların tutumları önceden bilinirse olumlu olması yönünde önlemler alınabilir ve düzeltilebilir(2).

Bu çalışmanın amacı, Bursa, Kocaeli, Bingöl, Sivas illerinde ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını saptamaktır. Çalışma, Bursa, Kocaeli, Sivas, Bingöl'deki toplam 1105 kız öğrencinin "Beden Eğitimi Ve Spor Tutum Ölçeği"ne verdikleri cevaplar esas alınarak değerlendirilmiştir. Kız öğrencilerin tutum ölçek puanları, çeşitli değişkenlerle (iller, sınıflar , hizmet bölgeleri , doğum yerleri , anne – baba eğitim düzeyi , beden eğitimi öğretmeni cinsiyeti , uzun süredir yaşanılan yer) karşılaştırılmıştır. Kız öğrencilerin tutum ölçek puanları ile iller, okullar, hizmet bölgeleri, doğum yerleri, anne – baba eğitim düzeyleri ve uzun süredir yaşadıkları yer değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p<0.05).

Bilgi formunu cevaplayan toplam 1105 kız öğrencinin 295'i (% 26.7) Bursa , 324'ü (% 29.3) Kocaeli , 230'u (%20.8) Sivas , 256'sı (%23.2) Bingöl ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim görmektedirler. Bu dört ilden çalışmaya katılan kız öğrencilerin 394'ü (%35.7) 6.sınıf , 388'i (%35.1) 7.sınıf , 323'ü (%29.2) 8.sınıfta öğrenim görmektedir (Tablo 1).

Çalışmaya katılan kız öğrenciler 166'sı (%15.3) köy , 154'ü (%14.2) kasaba , 507'si (%47) şehir , 254'ü (%23.5) ise büyük şehirde doğmuşlardır. Çalışmaya katılan kız öğrencilerin 165'i (% 15) uzun süredir köyde ; 235'i (% 21.3) uzun süredir kasabada; 410'u (% 37.3) uzun süredir şehirde ; 290'ı (% 26.4) uzun süredir büyük şehirde yaşamaktadır (Tablo 2).

Bişaş İlköğretim Okulu'ndan (Bursa) 295 (% 26.7) kız öğrenci , Mutlukent İlköğretim Okulu (Kocaeli) 106 (% 9.6) kız öğrenci , Üçküne evler İlköğretim Okulu

(Kocaeli) 218 (% 19.7) kız öğrenci , Ayhan Erkan İlköğretim Okulu (Sivas) 76 (% 6.9) kız öğrenci , 75.Yıl İlköğretim Okulu (Sivas) 53 (% 4.8) kız öğrenci , Kangal Y.İ.B.O (Sivas) 60 (% 5.4) kız öğrenci , Kongre İlköğretim Okulu (Sivas) 41 (% 3.7) kız öğrenci , Ilıcalar Y.İ.B.O (Bingöl) 106 (% 9.6) kız öğrenci , 100.Yıl İlköğretim Okulu (Bingöl) 150 (% 13.6) kız öğrenci bilgi formuna cevap vermiştir (Tablo 3).

1.Hizmet Bölgesinde (Bursa-Kocaeli) 619 (% 56) kız öğrenci , 2.Hizmet Bölgesinde (Sivas) 230 (%20.8) 3.Hizmet Bölgesinde (Bingöl) 256 (%23.2) kız öğrenci bilgi formlarına cevap vermiştir. Çalışmaya katılan ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi dersi öğretmenlerinin 660'ı (% 59.7) bayan , 445'i (% 40.3) erkektir (Tablo 4).

Çalışmaya katılan kız öğrencilerin annelerinin 131'i (% 12) okumamış , 698'i (% 64.2) ilkokul mezunu , 142'si (% 13.1) ortaokul mezunu , 99'u (% 9.1) lise mezunu , 17'si (% 1.6) üniversite mezunudur. Çalışmaya katılan kız öğrencilerin babalarının 24'ü (% 2.2) okumamış , 486'sı (% 44.2) ilkokul mezunu , 227'si (% 20.7) ortaokul mezunu , 262'si (% 23.8) lise mezunu , 100'ü (% 9.1) üniversite mezunudur (Tablo 5).

İller (Tablo 6), hizmet bölgeleri (Tablo 10), doğum yerleri (Tablo 13), anne – baba eğitim düzeyi (Tablo 16), uzun süredir yaşanılan yer (Tablo 19) değişkenlerinde, kız öğrencilerin tutum ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Taşmektepçilik ve Bostancı (2000)'e göre değişen aile yapısı, sınırlı çocuk yapma, boşanmalar, kadınların daha çok iş hayatına girmesi gibi yeni değer ve uygulamaların sportif faaliyetlere katılım üzerine yapmış olduğu çalışmada bu değişkenlerin önemli ölçüde etkileri olduğunu bulmuştur(9).

Tablo 8'de kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının okullara göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur($p<0.05$).

Ankara Beytepe İlköğretim Okulu öğrencileri ile Çubuk Bekir Yılmaz İlköğretim Okulu öğrencilerinin okullara göre beden eğitimi derslerinde oluşturdukları tutumlar arasında anlamlı fark bulunmuştur (2). Bu sonuç çalışmamızla uyum göstermektedir.

Tablo 12'de kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının sınıflara göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Hanadyna ve Thomas (1979) sınıf düzeyi arttıkça beden eğitimine karşı olan tutumda keskin bir azalma saptamıştır. 6,7, ve 8. sınıflar arasındaki tutumlarda önemli bir düşme vardır. Öğrenci tutumunun yaşla ilgisinin araştırıldığı çalışmalarda tutumun sınıf düzeyinin bir fonksiyonu olarak azaldığı bulunmuştur, yani sınıf düzeyi arttıkça öğrenci tutumu azalır(9). Earl ve Stennett (1987), ikincil okullarda beden eğitimi için öğrenci

davranışları üzerinde araştırma yapmış ve 9.sınıftan 13.sınıfa kadar olan erkek ve kız öğrencilerde, beden eğitimi dersini seçenlerin oldukça azaldığını bulmuştur(2). Bu sonuçlar çalışmamızla uyum göstermektedir.

Bu çalışmada kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının beden eğitimi öğretmeni cinsiyetine göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır (Tablo 15). Luke ve Cope (1994)'ye göre ilgi ve gereksinimlere dayanan programlar, öğretmenin öğretmedeki etkinliği, öğrencileri anlaması ve beden eğitiminin gerekliliğine inanma öğrencilerin olumlu tutum kazanmalarında etken olduğunu bulmuşlardır (10). Luke ve Sinclair (1991) liseli kızların beden eğitimindeki olumsuz tutumlarının nedeni olarak beden eğitimi öğretmenleri olduğunu savunmuştur (9). Browne (1992), beden eğitimi seçen ve seçmeyen 12.sınıf kız öğrencileri üzerinde araştırma yapmış ve beden eğitimi seçen öğrencilerde önerilen programdan (%85) ve öğretmenden (%54) hoşlandıklarını saptamıştır. Hunter'ın yaptığı çalışmada, liseli kızların öğretmen etkileşiminden mutlu olduklarını ortaya koymuştur. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencilerin sınıf etkinliklerine etkin katılımlarını sağlamaları söylenmektedir (10). Carlson (1994) öğrenci tutumunun gelişimi üzerindeki etkilerin , kültürel , (cinsiyet , vücut ve zihin farklılıkları) , sosyal (aile , medya , spor ve beden eğitimi yaşantıları) ve okulla ilişkili (öğretmenler) olduğunu açıklamıştır (9). Elde edilen bu sonuçlar çalışmamızla uyum göstermektedir.

Sonuç olarak beden eğitimi alanında tutum konusunda yapılacak araştırmalar , öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri konusunda yapılacak çalışmalara katkı sağlayabilir , istedik hedeflere ulaşılmasına yardımcı olabilir.

Çocukların beden eğitimi dersine karşı oluşturdukları tutumları ortaya çıkarmak , eğitimci ve program geliştirme uzmanlarına , beden eğitimi ders programlarının yeniden gözden geçirilmesi , kullanılan yöntemlerin değerlendirilmesi aşamasında katkıda bulunarak yol gösterici olabilir.

Bu tür araştırmalar, farklı yaş grupları üzerinde de uygulanabilir.

Araştırmada kullanılan tutum ölçeği, farklı illerdeki öğrenciler üzerine de uygulanarak karşılaştırma yapılabilir.

Çalışmanın sonuçları dikkate alınarak, öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin olumsuz tutum geliştirmelerine neden olan etkenler belirlenip, bu konu ile ilgili gerekli önlemler alınabilir.

EKLER

EK-1

SEVGİLİ ÖĞRENCİLER;

Aşağıda sizlerin beden eğitimi ve spora ilişkin görüşlerinizi ifade eden cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu aşağıdaki ölçütlere göre cümlenin karşısındaki kutucuğu karalayarak belirtiniz.

EVET Bu cümleye katılıyorum diyorsanız**5 veya 4 ü**

KARARSIZIM diyorsanız**3 ü**

HAYIR Bu cümleye katılmıyorum diyorsanız.....**1 veya 2 yi** işaretleyiniz

Anketi lütfen 20 dakika içerisinde tamamlayınız ve üzerine isim yazmayınız. Anket sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkürler.

Okşan Girgin Holoğlu.

Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Sınıfı Şubesi :
2. Doğum Tarihi : (Gün / Ay / Yıl)
3. Doğum Yeri (Tam Olarak Belirtiniz) köy kasaba şehir büyükşehir
4. Okulunuzun Adı :
5. Annenizin Eğitim Durumu :
İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu ()
Üniversitesi mezunu () Lisansüstü ()
6. Babanızın eğitim durumu :
İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu ()
Üniversitesi mezunu () Lisansüstü ()
7. Beden eğitimi derslerine katılıyor musunuz ?
8. Beden eğitimi dersine katılmamak için daha önce rapor aldınız mı ?
9. Beden eğitimi derslerinde kız erkek ayrı olarak işlemek ister misiniz ?
10. Uzun süredir yaşadığınız yer ? (İşaretleyiniz) köy kasaba şehir büyükşehir

Madde No	Tamamen katlıyorum				
	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen katılmıyorum	
5 4 3 2 1					
1.Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılırım.	☐	☐	☐	☐	☐
2.Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde çok sıkılırım.	☐	☐	☐	☐	☐
3.Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.	☐	☐	☐	☐	☐
4.Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarfetmem.	☐	☐	☐	☐	☐
5.Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunlu olduğu için katılırım.	☐	☐	☐	☐	☐
6.Beden eğitimi ve sporla ilgili konuşmak zevklidir.	☐	☐	☐	☐	☐
7.Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
8.Beden eğitimi dersinde ön plana çıkmaktan kaçınırım.	☐	☐	☐	☐	☐
9.Beden eğitimi dersinde işbirliği duygularım gelişir.	☐	☐	☐	☐	☐
10.Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.	☐	☐	☐	☐	☐
11.Gelecekteki öğrencilik yaşantımda beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.	☐	☐	☐	☐	☐
12.Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
13.Okul ders programlarına beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
14.Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
15.Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
16.Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.	☐	☐	☐	☐	☐
17.Beden eğitimi ve sporla ilgili etkinliklerin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
18.Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine inanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
19.Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
20.Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.	☐	☐	☐	☐	☐
21.Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırırım.	☐	☐	☐	☐	☐
22.Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.	☐	☐	☐	☐	☐
23.Beden eğitimi ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.	☐	☐	☐	☐	☐
24.Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.	☐	☐	☐	☐	☐

KAYNAKLAR

1. YAYLACI, F. “ İlköğretim Okulları Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi” Afyon Kocatepe Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:1 (1998).
2. GÖNÜL,P. “Ankara’ nın Merkez İlçelerinde İlköğretim 6. ve 8. Sınıflarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları”. Bitirme Projesi .Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu (2005).
3. BAŞARAN, İ.E. “Eğitim Psikolojisi”. Ankara : Yargıç Matbaası.(1996).
4. DEMİRHAN,G.,ALTAY,F. “ Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II” Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi. Cilt 12, Sayı: 2 (2001).
5. HOTAMAN,D. “Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Meslek Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (1995).
6. ŞAHİN,N. “Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesinin 3.Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (1992).
7. PEHLİVAN,H. “Tutumların Doğası ve Öğretimi”.Çağdaş Eğitim Dergisi, Cilt 22, Sayı 233 (1997).
8. KÜÇÜKAHMET,L “Öğretim İlke ve Yöntemleri”. İstanbul:Alkım Yayınları.139. (1998).
9. HÜNÜK, D. “Ankara’ nın Merkez İlçelerinde İlköğretim İkinci Kademe Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları” Basılmamış Yüksek Lisans Tezi , Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,Ankara (2003).
10. ŞİŞKO,M.,DEMİRHAN G. “İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları” Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 23 (2002).
11. CHUNG,M,PHİLLİPS,D. “The Relationship Between Attitude Toward Physical Education and Leisure-Time Exercise in High School Students”. The Physical Educator. Volume:59, Number:3 (2002).
12. ERDEN, M., FİDAN, N. “Eğitime Giriş”. Ankara : Alkım Yayıncılık (1998).
13. SÖNMEZ,V. “Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı”.Ankara Adım Yayıncılık. (1991)

14. BAŞAR, H. “Sınıf Yönetimi”. Ankara : Pegem Yayıncılık. (2001).
15. MOSSTON M.,ASHWORTH S. “Beden Eğitimi Öğretimi”. Ankara Bağırhan Yayınevi (2000).
16. YERGİN, S. Beden Eğitim ve Sporun Önemi. Çağdaş Eğitim. Sayı: 290. (2002).
17. KARAKAYA V. “ Cimnastikte Çember Becerisinin Öğretiminde Komut ve Alıştırma Yöntemlerinin Erişiyeye Etkisi”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu (1999).
18. AÇIKADA, C. “Beden Eğitiminden Spor Eğitime: Sporda Yeni Felsefeler” Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor 2. Ulusal Sempozyumu. Ankara: Milli Eğitim Basımevi (1994).
19. KARANFİLCİ,M. “Alıştırma ve Eşli Öğretim Yöntemlerinin Futbol Tekniklerinin Öğretimine Etkisi”.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu (2000).
20. ARACI, H. “Öğretmenler ve Öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi”. Ankara : Bağırhan Yayıncılık (2000).
21. BAĞIRHAN, T. “Spor Bilimlerinde Beden Eğitimi ve Spor İkilemi” Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri. 20-22 Kasım 1992. Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yayını No:3 (1992).
22. SUNAY, H. “Türkiye’de Sporun Yaygınlaştırılması Kapsamında Çağdaş Spor Yöneticilerinin Rolü ve Önemi”. 7. Spor Bilimleri Kongresi. Ankara Üniversitesi. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (2002).
23. YAVAŞ, M. , İLHAN, A. “Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri”. Bursa : Melisa Matbaacılık (1996).
24. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Dışı Çalışmaları Rehberi, Ankara, Milli Eğitim Basımevi (2000).
25. ÇAMLIYER , H. “ Eğitim Bütünlüğü içinde Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun” (1997).
26. ARACI, H. “Beden Eğitimi Ders Programları İlköğretim 2. Kademe”. Nobel Yayınları, Ankara (2001).
27. SİLVERMAN, S., SUBRAMANIAM, P.R. “Student Attitude Toward Physical Education and Physical Aktivite: A Review of Measurement Issues and Outcomes”. Journal of Teaching in Physical Education. Volume:19, Number:1. (1999).

28. AYDINLI, B. “Öğrencilerin Matematiğe Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. (1997).
29. ÜLGEN,G. “Eğitim Psikolojisi Birey ve Öğrenme” Ankara Bilim Yayınları. (1995).
30. TURGUT, F.“Tutumların Ölçülmesi”.Ankara :Hacettepe Üniversitesi Yayını (1977).
31. ÖZYÜREK,L. “Öğretim İlke ve Yöntemleri”. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:124 (1983).
32. ORUÇ,M. “İlköğretim Okulu 2. Kademe Öğrencilerinin Fen Tutumları ile Fen Başarıları Arasındaki İlişki. Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilim Uzmanlığı Tezi (1993).
33. ŞİŞKO, M. “Ankara’nın Merkez İlçelerindeki İlk ve Ortaöğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları”.Yayımlanmamış Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi:Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu (2000).
34. KAĞITÇIBAŞI,Ç. “İnsan ve İnsanlar” İstanbul. Cem Ofset. (1979).
35. AMMAN,M.T. “Kadın ve Spor” Morpa Kültür Yayınları,İstanbul (2005).
36. ÖZER,D.,AKTOP,A. “İlköğretim Öğrencileri İçin Hazırlanmış Bir Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Adaptasyonu. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 14, sayı 2 (2003)

TEŞEKKÜR

Araştırma konumun seçilmesinden, sonuçlanma aşamasına gelinceye kadar olan süreçte her an yanımda olan danışmanım Yard.Doç.Dr. Sayın Nimet HAŞIL KORKMAZ' a, katkılarından dolayı Anabilim Dalı personeline, Arş.Gör. Züleyha Avşar'a, istatistiksel verilerin analizinde yardımcı olan Arş.Gör.Deniz Sığırlı'ya, Beden Eğitimi Öğretmeni arkadaşım Nazan Yavaş Karataş'a ve ayrıca her konuda benden desteğini esirgemeyen eşim Berat HOLOğLU'na teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Biga'da doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Biga'da tamamladıktan sonra 1998 yılında girdiğim Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünden 2002 yılında mezun oldum. Aynı yıl Bursa-İnegöl İstaş Kentaş İlköğretim Okulu Beden Eğitimi Öğretmenliğine atandım. Daha sonra Osmangazi Bisaş İlköğretim Okulunda 2 yıl aynı görevi sürdürdüm. Sivas-Kangal Ayhan Erkan İlköğretim Okulu'nda bu görevimi sürdürmekteyim.